

ПАКАЛЕННІ

Ад першага да апошняга
здымка.
Лёс чалавека
ў фотааб'ектыве

стар. 4

СОЦЫУМ

Пакласці ўласную
цагліну ў Вежу памяці.
Які плён прынёс
суботнік

стар. 5

МАКСИМА МАЛАДЫХ

Як дасягнуць мары
па-майстэрску?
Шчыры дыялог
з мастачкай

стар. 7

КАЛЯНДАР

Дзе найлепш правесці
май?
Дайджэст брэндавых
мерапрыемстваў

стар. 11

ГАЛЁРКА

Фальклор, тэгі,
містыка.
Экстравагантная
версія някрасаўскай
“Восеньскай нуды”

стар. 12

ВЕРНІСАЖ

Самураі, гейшы
і 36 відаў гары Фудзі.
Чым здзіўляе выстава
“Сны аб Японіі”

стар. 13

СА СВЯТАМ ПЕРШАМАЯ Ў ГОД МІРУ І СТВАРЭННЯ!

"Хатынь, Ала, Боркі, Брэсцкая крэпасць і ўсе месцы трагедыі і подзвігу беларускага народа, народаў СССР — адным словам, народа-пераможцы — павінны стаць месцам паломніцтва і пакланення. У першую чаргу для нашых дзяцей".

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр ЛУКАШЭНКА

Юбілей На зямлі асветнікаў

Дзень беларускага пісьменства, які сёлета адбудзецца ў Гарадку, моцна адлюстраввае ідэі міру і свабоды. Аб гэтым змяў намеснік Прэм'ер-міністра Ігар Петрышэнка на першым пасяджэнні па арганізацыі і правядзенні свята.

Па словах віцэ-прэм'ера, Міністэрства інфармацыі і Віцебск аблвыканкам пачалі падрыхтоўку да ўрачыстасцей. "Традыцыйна мы імкнемся напоўніць сцэнарныя планы новамі і цікавымі зместам, які ставяць на першы план не толькі для насельніцтва Гарадка і Віцебскай вобласці, але і ў цэлым для турыстаў і жыхароў усяй нашай краіны", — расказаў Ігар Петрышэнка.

Асноўнай тэмай свята мяркуюць абвясціць 30-годдзе Дня беларускага пісьменства. "Сімвалічна, што гэты юбілей адзначаецца на Віцебскай зямлі, бо яна дала асноўны імпульс развіццю айчынскага кнігазборства. Ефрасіння Полацкая, Франціск Скарына, Сімяон Полацкі, Васіль Ціцінскі — усе яны выхадзілі з віцебскай зямлі", — адзначыў міністр інфармацыі Уладзімір Пяршоў.

Ён дадаў, што ў мерапрыемствах адлюстравана 140-гадовая юбілей Янкі Маўра, стварэнне паэмы "Тарас на Парнасе" ўраджэнцам Гарадзкага раёна Канстанцінам Вераніцкім, а таксама гісторыя, культура і звычкі гарадзкоўцаў і асобы Гарадзкоўскага раёна Канстанціна Вераніцкага.

Традыцыйна адбудуцца ўрачыстыя цырымоніі адкрыцця Дня беларускага пісьменства і ўзнагароджання лаўрэатаў Нацыянальнай літаратурнай прэміі, міжнароднага класічнага конкурсу "Жывая класіка". Зладзіш і навукова-асветніцкую канферэнцыю "Дарога да святых".

Выконваць, а не пераносіць!

Вынікі рэалізацыі Дзяржаўнай праграмы "Культура Беларусі" ў 2022 годзе і задачы на 2023-і абмяркоўваліся на чарговым пасяджэнні катэгорыі Міністэрства культуры 27 красавіка.

Адкрываючы мерапрыемства, міністр Анатолій Маркевіч адзначыў, што падчас выканання дзяржаўнай праграмы "Культура Беларусі" на 2021—2025 гады выявілася патрэба ў карэкціроўцы дакумента. Неабходныя захады былі зроблены. У прыватнасці, павялічаны агульны аб'ём выдаткаў на ажыццяўленне дзяржаўных мерапрыемстваў, пераглядаючы пералік аб'ектаў для рэканструкцыі і рамонту. Толькі ў 2022-м фінансаванне дзяржаўных праграм узрастае на 100,8 млн рублёў.

Па словах міністра, галіне культуры даведзены спаданна, але рэальныя задачы. Пра гэта сведчыць тое, што летась былі выкананы 26 мэтавых паказчыкаў. Але не ўдалося дасягнуць зводнай

мэтавай лічбы па колькасці наведванняў арганізацыі культуры на 1000 чалавек насельніцтва. Анатолій Маркевіч адзначыў, што ўрачыстасці, скіраваныя на безумоўнае выкананне ўсіх паказчыкаў.

Падрабязнае справаздачу па рэалізацыі дзяржаўнай праграмы ў 2022 годзе склаў больш за 941 млн рублёў. Шыжасці, што тычыцца зводнага паказчыка, абумоўлены існай металягічнай рэалізацыяй статыстычнай інфармацыі. Каб даць высветліць запісанага вынікі, прапануецца даць соды лічбы наведвання бібліятэчных культурна-масавых мерапрыемстваў.

Міністр запытаў, як ажыццяўляецца ажыццяўленне дзяржаўнай праграмы ў першым квартале 2023-га. Ірына Карповіч паведала, што галоўны зводны паказчык выкананы на 27 ад гэтага года значэння. Тэм па дадзеным

добрый. Калі яго вытрымліваць, план на 2023-і будзе рэалізаваны. Тым больш па асобных мэтавых паказчыках галоўнае заданне ўжо зроблена цалкам.

З асаблівай увагай члены катэгорыі разгледзелі ажыццяўленне мерапрыемстваў дзяржаўнай праграмы з 88 прапановаў у ёй летась выкананы толькі 78. Пры гэтым вострым і прадстаўніцтва Міністэрства культуры. Анатолій Маркевіч адзначыў, што ўрачыстасці і інфраструктура сферы культуры, якія маюць на мэце будаўніцтва, рэстаўрацыю і рэканструкцыю пазуных аб'ектаў культурнага прызначэння. У справаздачу наглядна ўраўнаважана капітальнага будаўніцтва і матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння Міністэрства культуры Аляксандра Бартошкіна галоўнай прычынай, з якой гэтыя ўрачыстасці не былі рэалізаваны, названа поўная

ці частковая адсутнасць фінансавання, па вырашэннем праблемы — перанос тэрмінаў. Такое тлумачэнне, аднак, не задаволіла міністра.

Анатолій Маркевіч падкрэсліў, што планы павінны выконвацца, а не пераносіцца на больш позні тэрмін. Пошук фінансаў — гэта сусветная праша аднаведных выкананцаў і прадстаўніцтва Міністэрства культуры. Анатолій Маркевіч адзначыў, што ўрачыстасці і інфраструктура сферы культуры, якія маюць на мэце будаўніцтва, рэстаўрацыю і рэканструкцыю пазуных аб'ектаў культурнага прызначэння. У справаздачу наглядна ўраўнаважана капітальнага будаўніцтва і матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння Міністэрства культуры Аляксандра Бартошкіна галоўнай прычынай, з якой гэтыя ўрачыстасці не былі рэалізаваны, названа поўная

Віктар ГАРЫШ

Што на парадку дня?

Чарговая апаратная нарада міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анатолія Маркевіча з начальнікамі ўпраўленняў і аддзелаў міністэрства адбылася 26 красавіка. Дзякуючы срэдам відэасувязі, да пасяджэння далучыліся таксама начальнікі ўпраўленняў культуры абласных выканаўчых камітэтаў.

Абмяркоўваліся вынікі ўздзеяў Установы культуры ў ідэйных праектах. У Мінску з 18 па 21 красавіка праводзілі міжнародны форум ТІВО. Нацыянальная бібліятэка выступіла арганізатарам канферэнцыі "Электронная культура", на якой заваітаў прадстаўнікі сферы

воблачных тэхналогій. З 13 па 15 красавіка праходзіла міжнародная экспазіцыя турысцкіх паслуг "Алчачнак-2023", на якой былі рэпрэзентаваны як музей, так і цэнтры рамястваў.

Мерапрыемствы з нагоды Дня Перамогі распачаюцца 5 мая імпрэзай у Парлаце Рэспублікі. У рамках рэспубліканскай акцыі "Беларусь памятае. Памятаем кожнага" 6 мая адбудзецца ўрачыстае ўскладанне кветак да памятнага знака на месцы гібель удзельнікаў Першай сусветнай вайны, а секцыяны на наступны дзень — у Нацыянальным гістарычным музее. Спартакіда работнікаў сферы культуры заплывана на 26 па 28 мая ў Рэспубліканскім цэнтры алімпійскай падрыхтоўкі ў Стайках.

Першы беларуска-расійскі музейны форум зладзіць на 11—12 мая. У мерапрыемстве будуць удзельнічаць чатыры краіны. Дзяржаўная ўрачыстасць у гонар 14 мая арганізуюць урачыстую цырымонію на сталічнай плошчы Дзяржаўнага сцяга. Таксама з 29 красавіка па 16 мая ў Нацыянальным акадэмічным тэатры імя Янкі Купалы, Рэспубліканскім тэатры беларускай драматыкі і Дзяржаўным акадэмічным тэатры юнага класу праводзіць фестываль спектакляў патрыятычнай тэматыкі "Перамога", у якім удзельнічаюць рэгіянальныя калектывы.

Спартакіда работнікаў сферы культуры заплывана на 26 па 28 мая ў Рэспубліканскім цэнтры алімпійскай падрыхтоўкі ў Стайках.

Фэст пад знакам Перамогі

Сёння, 29 красавіка, у Мінску ўрачыста адкрываецца рэспубліканскі тэатральны фестываль "Перамога". Цягам двух з паловай тыдняў будзе паказана восем айчынных спектакляў пра Другую сусветную, прывезеных з усіх куткоў нашай краіны.

Арганізатарамі свята, што ладзіцца ўпершыню, выступаюць Міністэрства культуры Беларусі, Мінская абласная і гарадскія выканаўчыя і Нацыянальны акадэмічны тэатры імя Янкі Купалы, дзе пройдзе большасць паказаў.

Глыбока сімвалічна, што адмыслова маршам на Дня Перамогі распачне Брэсцкі акадэмічны тэатр драмы, прычым пастаноўка п'есы Аляксея Дударова з не менш сімвалічнай назвай — "Не пакідай мяне". Брэсцкі акадэмічны тэатр ледзь нек заступіў 2 мая — са спектаклем "Сотнікаў" наволе Васіля Быкава. Дарчы, ініцыятыў твораў гэтага славацкага беларускага класіка сустракаюцца ў фестывальнай афішы і гэта чатыры разы. Гомельскі абласны драматычны тэатр прывязе прэм'еру мінуйной асены — "Пайсці і не вярнуцца". А ТЮГ і РТБД пакажуць на сваім падмостках запар два розныя ўвабленні "Альпійскай баланды".

Гродзенскі драматычны тэатр прапануе "Трыбунал" Андрэя Макаёна, што будзе пастаўлены летась у ліпені да Дня вызвалення горада ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Фінальным акордам фэсту стане "Пасланне з мінулага" ад Палескага драматычнага тэатра ў Пінску. Гэта шмат у чым дакументальная трагедыя, у аснову якой пакладзена гісторыя Пінскага гета, дзе загінуў больш як 17 тыс. яўрэяў.

А заўтра, 30 красавіка, нас чакае абсолютная прэм'ера (і нават перадпрэм'ера): Магілёўскі абласны тэатр драмы і камедыі імя В. Дуніна-Маршчэўскага, што ў Бабруйску, падрыхтаваў трагедыю "У спісах не значыўся" па рамана Барыса Васільева. На ролі аснове гэтую гісторыю пра абарону Брэсцкай крэпасці і пра каханне, што нарадзілася ў казешта, артысты распавядаюць пазней. Спектакль, створаны рэжысёрам Дзмітрыем Нунзіным, які з'явіўся і аўтарам сцэнічнай кампазіцыі, прывядзе ў Бабруйску 2—7 мая. Запланаваны 10 паказаў запар, на два на дзень.

Надзея БУНЦОВІЧ

Суботнік: з Мінска да Менска

Міністэрства культуры на чале з А. Маркевічам і Інстытут гісторыі НАН на чале з В. Лакізам Усталяўка новага знака

22 красавіка ў межах рэспубліканскага суботніка на магунтвых палях старажытнага пасялення ў вёсцы Гарадзічка Мінскага раёна адбылася эпічная талка. На тэрыторыі будынка археалагічнага комплексу працавала больш за 100 чалавек.

А перадгісторыя ў выбару месца дзеяння наступная. 10 верасня 2022 года Прэм'ер-міністр Рэспублікі Беларусь Раман Галоўчанка наведваў гэты помнік. Пазней Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі было даручана арганізаваць маштабнае даследаванне ў мэтах вышэйшай гісторыка-культурнай ролі пасялення ў IX—XI стагоддзях і яго значэння ў гісторыі Мінска і Беларусі. Якія ўрачыстасці і адкрыццё для такой ініцыятыўнага аб'екта, на якім не бачна замкаў і вежаў?

Як сцвярджаюць адмыслоўцы, менавіта там, на берагах ракі Менка і ручая Дунай блізу вёскі Гарадзічка, мог размяшчацца далагічныя горы Полацкай дзяржавы Менск. У выніку трагічных падзей ў другой палове XI стагоддзя ён быў перанесены на Свіслач, а яшчэ

пазней стаў цэнтрам асобнага княства. Гэтую гіпотэзу на аснове багатых археалагічных матэрыялаў прапанаваў напрыканцы 1920-х гадоў гісторык Антон Ясініскі. Падчас даследавання селішча і гарадзішча — Вялікага і Малого — знайшліся знаходзілі рэшткі посуду, зброі, упрыгожанняў, артэфакты са Скандынавіі, Візантыі і нават Егіпта. Як лічыў навуковец Георгій Штыхаў, інашага такога будынка раннефеадалнага селішча ў Беларусі не захавалася.

Словам, месца для рэспубліканскага суботніка на Міншчыне абралі невыпадкова. У мерапрыемстве, якое пачалося а 9-й гадзіне раніцы і доўжылася амаль да вечара, удзельнічалі кіраўніцтва і іншыя супрацоўнікі Міністэрства культуры, рэжысёры і мастакі тэатраў і кінамастаў, патрабуючы самага пільнага клопату. Нездарма гарадзішча на Меншы, дзе талка даследчыкаў, было пачатак летапісцаў Менск, кіраўніцтвам Беларусі сёння наведана столькі ўвагі. А мясціна сапраўды выбітная, прынавіная свая гісторыя і маўніцтва для жыхароў нашай краіны і, безумоўна, для турыстаў".

іцы ў тэрмін, па шырасці, было б вельмі цяжка. Аб'ём работы — горы насечанага галія, дзясяткі нядаўна спілваных і даўно спараных дрэў, а таксама "падлошчыцы" бытавога смецця ў ярах — па-праўдзе ўражывае. Але працавалася лёгка. Спрыяла таму выдатнае надвор'е, узнісла атмасфера і адчуванне важнай місіі. А пачаўся суботнік з таго, што міністр культуры Анатолій Маркевіч і дырэктар Інстытута гісторыі НАН Беларусі Валым Лакіза блізу валоў гарадзішча ўсталявалі знак "Археалагічны комплекс на в. Менка. Гісторыка-культурная каштоўнасць 2-й катэгорыі". Больш высокі статус робіць гэты помнік гісторыка-культурнай каштоўнасцю рэспубліканскага значэння.

Акрамя гэтага адзначыў талка мела і іншыя. Напрыклад, асобны атрад займаўся ўпарадкаваннем сямейнага ад Мільскага храма да гарадзішча. Уздоўж яе з'явіліся прысадкі. Таксама прывозілі да ладу плітоўкі намоу крыніцы Усеслава Брачыславіча Чаралёва. Адмыслова Інстытут гісторыі рыхтаваў "летасіны Менск" да леташняга вывучэння, высякалі хмызлы ў месцах, дзе будуць закладзены раскопы. Асобная група пад кіраўніцтвам эксперта Андрэя Вайсхавіча прыступіла да раскансервацыі раскопу 2022 года на тэрыторыі Вялікага гарадзішча. Такім чынам, можна лічыць, што сезон даследавання ў 2023-м ужо пачаўся.

У перапынках паміж працамі нам удалося парамуаляцца з міністрам культуры Анатоліем Маркевічам, які пачаў раўнаў поплеч з калетам. Сярод іншага ён адзначыў: "Мясціны, асабліва такія, якія звязаны з важнай гісторычнай падзеяй, патрабуюць самага пільнага клопату. Нездарма гарадзішча на Меншы, дзе талка даследчыкаў, было пачатак летапісцаў Менск, кіраўніцтвам Беларусі сёння наведана столькі ўвагі. А мясціна сапраўды выбітная, прынавіная свая гісторыя і маўніцтва для жыхароў нашай краіны і, безумоўна, для турыстаў".

Зміцер ЮРКЕВІЧ, удзельнік суботніка ад "К"

Вызначаны пераможцы II Рэспубліканскага конкурсу харэаграфічнага мастацтва "Дэс Кангрэс".

Арганізатарамі мерапрыемства выступілі Міністэрства культуры і Беларускае дзяржаўнае ўніверсітэт культуры і мастацтваў. Спаборніцтва ладзілася з мэтай падтрымкі таленавітай моладзі, развіцця іх творчых здольнасцей і павышэння ўроўню выканальніцкага майстэрства.

Слета конкурснае праграмы прадставілі 27 калектываў, 5 дуэтаў і 26 салястаў з усіх абласцей Беларусі. Агулам на суд журы было вынесена 116 нумароў у найвышэйшым імя "Сучасны танец" (катэгорыя "Соль"), "Дуэт", "Калектывы" і "Беларускі танец: традыцыя і навацыя" (катэгорыя "Калектывы"). Таксама падчас свята адбыліся гала-канцэрт з найлепшымі выступленямі студэнтаў і выкладчыкаў кафедры харэаграфіі па пяць гадоў і майстар-класы.

Трыумф танца

Азначыла творчыя работы кампетытыве журы, у склад якога ўвайшлі намеснікі начальніка ўпраўлення прафесійнага мастацтва галоўнага ўпраўлення дзяржаўнага спецыяльнага культурнага ўпраўлення ўрачыстасці Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Таццяна Пархамовіч, галоўнае дырэктар тэлеканала

Пераможцы

Гран-пры
Узорны ансамбль танца "Натхненне" (кіраўнік Галіна Крапіўніцкая, Нацыянальны цэнтр мастацкай творчасці дзяцей і моладзі)

Спецыяльны прыз
"Перспектыва"
Аліса Абрамовіч (Беларуская дзяржаўная харэаграфічная гімназія-каледж мастацтваў)

Найлепшая
балетмайстарская работа
Ігар Шувалаў, кіраўнік народнага харэаграфічнага ансамбля "Алесь" (Магілёўскі дзяржаўны каледж мастацтваў)

З усімі вынікамі вы можаце пазнаёміцца, адсканаваўшы QR-код

Вокладка кнігі

Фота ў самаробнай рамыцы

Надмагілле Людвіка Глябовіча

На вечную добрую памяць

Аб чым гавораць старыя фота?

Прамінула Радаўніца — адзін з традыцыйных дзён памінення памерлых, які сёлета прыпаў на 25 красавіка. У Беларусі на "Вялікдзень мёртвых" традыцыя прынята будаваць могілкі і прыбраць пахаванні сваякоў. Традыцыя, безумоўна, годная, але павягу да памяці продкаў не варта абмяжоўваць адным днём ды проста механічным добраўпарадкаваннем месца іх спачыну. Дзень, калі жывыя сваякі збіраюцца разам, каб узгадаць і ўшанаваць памерлых, — выдатная нагода для таго, каб навесці парадак і ў самой памяці ўласнага роду, у сваім радаводзе. Пагатоў наперадзе яшчэ і такая дата, як Дзень Перамогі над нацызмам 9 мая. І зноў мы так ці іначэй будзем згадваць сваіх продкаў, лёсы якіх закрунула Вялікая Айчынная вайна.

Партрэт дзячынкі з Пружану, пачатак XX стагоддзя

Шкавае крынічай інфармацыі аб папярэдніх пакаленнях з'яўляюцца фотаздымкі. І часта — надмагільныя да пахавання. Якую ролю яны адыгрываюць у захаванні звестак аб мінулым, як ашчукаць сляды ўласнага сямейнага фотаархіва і што моцна распаўсюдзілі фотаздымкі аб лёсах нашых родных?

асроддзі. Прытым алметна, што паралельна з пасляваенным працэсам перасялення высокавых жыхароў у гарады адбывалася і ўрбанізацыя вёскі. Першыя ж здымкі ў хатах заможных сляян з'явіліся яшчэ ў пачатку XX стагоддзя. Фота займалі ў інтэр'ерах важнае месца, аздаблялі адмысловымі рамамі і ручнікмі, як некалі абразы.

ПАРТРЭТ У ІНТЭР'ЕРЫ

Напрыканцы сакавіка ў выдавецтве "Беларуская навука" пачылася свет кнігі Сяргея Грунтова «Фатаграфія і культура памяці ў Беларусі ў другой палове XIX — пачатку XXI стагоддзя». Аўтар — старшы навуковы супрацоўнік Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры Нацыянальнай акадэміі навук, гісторык-некрапапіст, які даследуе тэму антрапалогіі смерці ў беларускай традыцыйнай культуры. Сёння ён працягвае працу над доктарскай дысертацыяй, прысвечанай культуры захавання і трансляцыі памяці.

НАДАМAGІЛЬНЫ МЕДАЛЬЁН

Сяргей Грунтоў адзначае, што надпіс "На добрую памяць", які часта пакідалі на абароце здымкаў, у пэўным сэнсе перагукаецца з выразам "Вечная памяць", характэрным для надмагілляў, часта таксама аздобленых фоталітэрамі. Разам з тым, падкрэслівае даследчык, здымак сам па сабе з'яўляецца не носьбітам памяці, а медыятарам — то-бок зольны трансляваць памяць пра выяўленага на ім чалавека толькі да таго моманту, пакуль жыве хтосьці, зольны прыгадаць і распавесці аб ім.

АПОШНІ ЗДЫМАК

Кніга прысвечана аналізу не мастацкіх, а менавіта аматарскіх здымкаў, якія ў пэўнай ступені былі шаблоннымі. Перш такія фота рабіліся ў адмысловых ателье, пазней, з распаўсюджаннем фотатэхнікі, — усё часцей у хатніх умовах. У даследаванні пахавальных фота аўтар у значнай ступені абапіраўся на калекцыю здымкаў фотамайстраў з Любчы Савы Сіўко. Збор захоўваецца ў Нацыянальным гістарычным музеі, налічвае больш за сотню выяў і храналагічна ахоплівае 1930—1960-я.

Таксама звяртае на сябе ўвагу і творчы дэбют маладзейшага земляка Савы Сіўко — Яна Комара, які захапіўся фатаграфіяй у пасляваенныя гады. Сяпачына гэтых мастацтваў была адшуканая і аізнана адмысловаўцамі зусім нядаўна, у век 39 гадоў. Алметна, што першыя фотаздымкі на надмагіллях змяшчаліся ў самым нізе, пасля эпіграфіі, і толькі бліжэй да канца стагоддзя пачалі замацоўвацца ў верхняй частцы помнікаў. Зрэшты, на некаторых надмагіллях можна заўважыць сляды на месцы прымацавання здымкаў, якія былі ў розныя часы і з розных прычын страчаны. У кнізе прааналізавана і далейшае развіццё надмагільных фатаграфій — аж да нашых часоў.

Антон РУДАК

і "Апошні фотаздымак" (пахавальна-я фатаграфія). Цяпер рыхтуецца да публікацыі альбом "Людзі лесу", прысвечаны адлюстраванню людзей у прыродным асяроддзі.

НОВАЯ ЭПОХА

Адшчукаць выявы продкаў можна на калекцыйных здымках — групавыя фота навучэнцаў і выпускнікоў навучальных устаноў альбо ў асабістых справах і дакументах на наступленне ў такія ўстановы, для прыёму на працу, на фота паліца службы ў войску. Варта спраўдзіць таксама, ці няма такіх фоталітэраў у сямейных архівах у сваякоў, нават не самых блізкіх. Фотаздымак можа паведатиць і пэўныя дэталі біяграфіі чалавека, калі ён адлюстраваны на партрэце ва ўніформе, з вакоўнымі ці прафесійнымі адзнакамі.

Фота ў наш час фактычна пера-стада быць матэрыяльным аб'ектам. З'яўленне лічбавай фотатэхнікі значна спрасціла працэс атрымання тарычым музей, налічвае больш за сотню выяў і храналагічна ахоплівае 1930—1960-я.

Такая здымкаў на сябе ўвагу і творчы дэбют маладзейшага земляка Савы Сіўко — Яна Комара, які захапіўся фатаграфіяй у пасляваенныя гады. Сяпачына гэтых мастацтваў была адшуканая і аізнана адмысловаўцамі зусім нядаўна, у век 39 гадоў. Алметна, што першыя фотаздымкі на надмагіллях змяшчаліся ў самым нізе, пасля эпіграфіі, і толькі бліжэй да канца стагоддзя пачалі замацоўвацца ў верхняй частцы помнікаў. Зрэшты, на некаторых надмагіллях можна заўважыць сляды на месцы прымацавання здымкаў, якія былі ў розныя часы і з розных прычын страчаны. У кнізе прааналізавана і далейшае развіццё надмагільных фатаграфій — аж да нашых часоў.

Вежа памяці. З праекта рэканструкцыі мемарыяльнага комплексу на месцы Азарыцкага лагера смерці

"Суботнік — традыцыя з нашага дзяцтва, якая аб'ядноўвае людзей усіх пакаленняў. Мы заробім сродкі на ўмацаванне нашай гістарычнай памяці. Гэта важна як ніколі. Шкада, што нашы суседзі забываюць сваю гісторыю і руйнуюць падобныя мемарыялы. Але мы будзем працягваць іх будаваць у імя міру на нашай роднай беларускай зямлі".

Памочнік Прэзідэнта — інспектар па Гомельскай вобласці Сяргей Барташ

Помнік ахвярам Азарыцкага лагера смерці

Кіраўніцтва Гомельскай вобласці на суботніку ў Азарычах

Падчас рэспубліканскага суботніку ў Азарычах

Маладзевы патрыятычны цэнтр у Брэсцкай крэпасці

Твой унёсак дзеля агульнай мэты

У рэспубліканскім суботніку пайздельнічала каля 5 млн жыхароў Беларусі. Заробленыя сродкі накіруюць на рэканструкцыю мемарыяльнага комплексу вязняў Азарыцкага лагера смерці і на стварэнне рэспубліканскага цэнтру патрыятычнага выхавання моладзі ў Брэсцкай крэпасці.

ЖЫВАЯ ПЕРАШКОДА

У сакавіку 1944 года 9-я армія вермахта арганізавала часовыя канцэнтрацыйныя лагеры побач з вёскамі Дзерш, Паласнік і Азарычы. На тэрыторыю за калочным дротам сагналі дзяцей, жанчын, людзей сталага веку і пажыхворых. Іх трымалі пад адкрытым небам без вады і ежы. Заражаны тыфам вязні муслі стаяць жывой перашкодай для прасоўвання савецкага войска. У комплексе лагераў, які існавалі толькі 10 дзён, загінула больш за 20 тыс. мірных людзей. Аб гэтай трагедыі нагадвае мемарыял, збудаваны за чатыры кіламетры ад Азарычаў. Кожную гадавіну вызвалення, 19 сакавіка, там збіраюцца бывлыя вязні, прадстаўнікі органаў улады і грамадскіх аб'яднанняў, моладзь.

Цэнтрам мемарыяльнай кампазіцыі будзе пляцоўка "Каміні прасвятлення" — чатыры шматгранныя стаялы, размешчаныя па акружнасці. Кожную аздобіць пано з архіўнымі фатаграфіямі. Ва ўсходняй частцы ўсталяюць памятны знак ваенным медыкам, якія спынілі эпідэмію сыпнога тыфу. Таксама прадугледжаны будоўля інфармацыйнага цэнтру, добраўпарадкаванне паркоўкі і пляцоўкі для катліцы. Завяршыць работы плануецца да лістапада.

НА МЕСЦЫ ГЕРАЧНАЙ АБАРОНЫ

На тэрыторыі Кобрынскага ўмацавання Брэсцкай крэпасці з 2018 года працуе моладзевы патрыятычны цэнтр — філіял абласнога цэнтру моладзевай творчасці. Ён размешчаны ў адрастураваным будынку, дзе дыслашываўся 125-ы стралковы полк, што трымаў абарону ў 1941-м. Установа аб'ядноўвае намаганні пошукавікаў, краязнаўцаў, рэканструктараў, прадстаўнікоў кашака і ваенна-патрыятычнага руху па абмеркаванні гістарычнай спадчыны і выхаванні маладога пакалення.

ВЕЖА ПАМЯЦІ

У Год міру і стварэння ў мемарыяльным комплексе пачалася рэканструкцыя. Будаўнікі працуюць у Азарычах з 10 красавіка. Яны маніруюць ходнікі, стэлізаваную агароджу, рыхтуюць пляцоўкі пад розныя элементы. Падчас рэспубліканскага суботніку на тэрыторыі шчыравалі старшыня Гомельскага аблвыканкама Іван Кручко і яго намеснікі, памочнік Прэзідэнта — інспектар па Гомельскай вобласці Сяргей Барташ, кіраўнікі ўпраўленняў і камітэтаў аблвыканкама. Прадстаўнікі ўлады дапамагалі на залічы чарнавой паліцыі будучага інфармацыйнага цэнтру, прыбіралі павал на будоўлі і прымацоўвалі шпакуючы. Раней паліца абласнога суботніка жыхары рагіна сабралі больш за 3 млн рублёў на рэканструкцыю мемарыяльнага комплексу.

— Кожны зможа даведацца пра тыя нечалавечыя ўмовы, у якіх існавалі вязні лагера. Тэрмін жыцця тут быў тры дні. Мы павінны гэта памятаць. Памятаць і ствараць. Гэта важна і для сёння, і для будучыні, каб нашы дзеці не забывалі такую страшную трагедыю. На гэтай зямлі заўсёды мусяць быць мір. І вайна тут ніколі не павінна грыгнуць, гісторыя Азарычаў ніколі не павінна паўтарыцца, — адзначыў на суботніку старшыня Гомельскага аблвыканкама Іван Кручко.

ДА РЭСПУБЛІКАНСКАГА МАШТАБУ

На новым этапе цэнтр плануецца пашырыць. Мяркуюць рэканструкцыю комплексу ў Азарычах пашырыцца і на ўчастку з явншча новай аэкары. Асноўным элементам стане Вежа памяці, якую ўзведзю на краі балота. Ва-ымікутнае збудаванне вышэйшай амаль сем метраў будзе мець скразны праход з мемарыяла на пляцоўку над багнай, дзе знаходзіўся лагер смерці. Знутры на гранітных плітах выгравіруюць успаміны былых вязняў. На мяжы забалочанай тэрыторыі паўстане Сцяна смутку з па-клоннымі крыжамі, для якой наведальнікі змогуць укласці кветкі і вянкі. Расста-рыуюць таксама манумент 1965 года.

Даніл ШЫЙКА

Нязменная місія

Як далучыць дзяцей да чытання ў эпоху гаджэтаў?

Новыя тэндэнцыі ў дзейнасці бібліятэк Мінска: бук-люкі, анлайн-акцыі, электронныя аўдыёкнігі і змаганне за чытанне. Пра шматгранную працу дзіцячых бібліятэк беларускай сталіцы, іх адпаведнасць сённяшнім запатрабаванням чытачоў, пра любоў да чытання, пастаянна і сістэмнае папаўненне фондаў, міжнародныя конкурсы ды многае іншае "К" пагуляе з дырэктарам Цэнтралізаванай сістэмы дзіцячых бібліятэк Мінска Таццянай Швед.

Таццяна Швед

— Таццяна Аляксееўна, што такое сёння Цэнтралізаваная сістэма дзіцячых бібліятэк? Колькі чытачоў яна абслугоўвае, колькі кніг вылаеца бібліятэкарамі на рукі, у чым увагуле ўнікальнасць вашай установы?

— Але ці ёсць магчымасць у дзіцячых бібліятэк Мінска заваляць усе запатрабаваны чытачоў? Бо дзіцячая кніга, асабліва добра ілюстраваная, каштуе сёння немалых грошай.

— Пачну з таго, што наша ЦСДБ — адзіная сістэма дзіцячых бібліятэк у Рэспубліцы Беларусь, у гэтым мы сапраўды ўнікальныя. Наша сістэма складзена з Цэнтральнай дзіцячай бібліятэкі імя М. Астроўскага, 17 бібліятэк і 5 філіялаў. За год бібліятэцкі сістэмы абслугоўваюць каля 120 тысяч чалавек, штогод у нас налічваецца амаль мільён наведванняў, а на рукі вылаеца больш за два мільёны экзэмпляраў кніг і часопісаў. Уявіце, кожны дзень у нашы бібліятэкі завітае каля 3,5 тысяч чытачоў! Гэта ўсё, як жахуць, сухія лічыцы, але за тымі лічыцамі — карпатлівая і штодзённая праца бібліятэкараў, бо літаральна кожная з установаў мае сваё аблічча, сваю асаблівасць і непаўторнасць. Напрыклад, у Цэнтральнай дзіцячай бібліятэцы працуе інфармацыйны цэнтр японскай культуры, у бібліятэцы № 4 створана інтэрактыўная зона "Беларуская хатка", у бібліятэцы № 6 пастаянна дзейнічае філіял дзіцячага часопіса "Вясёлка". Гэтыя прыклады можна працягваць і надалей.

— Пацярпелі вы ад таго, што ў нашым свеце няма нічога новага? Гэта ўсё, як жахуць, сухія лічыцы, але за тымі лічыцамі — карпатлівая і штодзённая праца бібліятэкараў, бо літаральна кожная з установаў мае сваё аблічча, сваю асаблівасць і непаўторнасць. Напрыклад, у Цэнтральнай дзіцячай бібліятэцы працуе інфармацыйны цэнтр японскай культуры, у бібліятэцы № 4 створана інтэрактыўная зона "Беларуская хатка", у бібліятэцы № 6 пастаянна дзейнічае філіял дзіцячага часопіса "Вясёлка". Гэтыя прыклады можна працягваць і надалей.

— А цяпер гэты ўзровень не такі высокі, як раней? Бо знікла названая вамі сістэма албору якаснай літаратуры?

— Так, безумоўна. Справа яшчэ і ў тым, што сёння дзіцячую літаратуру прапаўняюць многія выдавецтвы, і бывае, што якасць літаратурных твораў, афармленне дзіцячых кніг сапраўды не зусім адпавядае сённяшнім высокім стандартам. Напрыклад, нават фармат дзіцячых кніг павінен быць адпаведным запатрабаванням маленькіх чытачоў. Скажам, каб хлопчык ці дзяўчынка з лёгкасцю мелі пакладзі ўпадабаны экзэмпляр той ці іншай кнігі ў свой школьны запышчкі. Таму пакалена, каб такая кніга не была вельмі вялікай па памеры ці аб'ёме. А часам менавіта

не так даўно былі зладжаны анлайн-батл "Чытаем кнігі дзядулі Карнея", анлайн-віктарыны да юбілеяў Янкі Купалы, Якуба Коласа, Максіма Танка і іншых пісьменнікаў, віртуальныя выставы "Кнігі пра кнігі, бібліятэкі і бібліятэкараў", "Мінск — сэрца Беларусі" ды іншыя.

— А ці ёсць сярэд гэтых акцый міжнародныя?

— Так, безумоўна. Напрыклад, адна з нашых міжнародных анлайн-акцый напрыкладні Дня беларускага пісьменства ў жніўні, якая асцета будзе ладзіцца трымі год запар, называецца "Чытаем беларусыя кнігі". Паўстае гэтай імпрэзе дзеці з розных краін свету запісаюць відаролкі з чытаннем беларускіх кніг, у тым ліку і перакладзеных на іх родную мову. Калі мы ладзілі гэтую акцыю першы раз, у ёй прынялі ўдзел каля 150 дзяцей, таму спадзяюся, што і сёлета колькасць удзельнікаў будзе даволі вялікай. Таксама сярэд міжнародных можна згадаць анлайн-акцыі "Мая беларуская кніга" (калі дзеці ствараюць бук-люкі — інсталцыі з кнігай), "Гісторыя адной кнігі" (пра Вялікую Айчынную вайну), "Калядныя чытанні", "Мастацтва слова" і іншыя.

— І апошняе. На старонцы сайта Расійскай дзяржаўнай дзіцячай бібліятэкі напісана, што названая ўстанова, сярэд іншага, вывучае чытанне, інфармацыйныя наводзіны дзяцей і служыць творчай лабараторыяй бібліятэчнай работы з дзецьмі. Ці не варта падумаць пра падобную структуру і ў Беларусі, ці не варта стварыць сваю дзіцячую "Нацыяналку"?

— Безумоўна, было б вельмі карысным стварэнне падобнай установы — хай нават гэта будзе не дзіцячая "Нацыяналка", а нешта накіхшт Цэнтра кнігі ці Цэнтра вывучэння дзіцячага чытання. — Якім б квардзіналам працу дзіцячых бібліятэк ладзіла маніторынг дзіцячага чытання, вывучала, якія кнігі чытаюць дзеці, прапаўняла бібліятэкарам свае распрацоўкі на карысць заахвочвання дзіцячага чытання. Спадзяюся, з цягам часу падобная ўстанова ў Беларусі абавязкова з'явіцца.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

— Ці трэба, на ваш погляд, даваць нейкія падтрымкі льготны тым выдавецтвам, што займаюцца выданнем дзіцячых кніг? Магчыма, пры падобнай умове дзіцячыя беларускія кнігі ў нашай краіне з'яўляцца б нашмат болей...

— Ці трэба, на ваш погляд, даваць нейкія падтрымкі льготны тым выдавецтвам, што займаюцца выданнем дзіцячых кніг? Магчыма, пры падобнай умове дзіцячыя беларускія кнігі ў нашай краіне з'яўляцца б нашмат болей...

— У склад Цэнтралізаванай сістэмы дзіцячых бібліятэк Мінска ўваходзіць 18 бібліятэчных устаноў. Гэта многа ці мала на двухмільённым Мінск? І ці не задумваліся вы пра пашырэнне сістэмы?

— У склад Цэнтралізаванай сістэмы дзіцячых бібліятэк Мінска ўваходзіць 18 бібліятэчных устаноў. Гэта многа ці мала на двухмільённым Мінск? І ці не задумваліся вы пра пашырэнне сістэмы?

— Так, гэтага б нам вельмі хацелася, і то ёсць наша праца на перспектыву. Бо не сакрэт, што новых дзіцячых бібліятэк бракуе, асабліва ў новых мікрараёнах Мінска, у якія звычайна засяляюцца маладыя сем'і з дзецьмі.

— Так, гэтага б нам вельмі хацелася, і то ёсць наша праца на перспектыву. Бо не сакрэт, што новых дзіцячых бібліятэк бракуе, асабліва ў новых мікрараёнах Мінска, у якія звычайна засяляюцца маладыя сем'і з дзецьмі.

Наша кіраўніцтва, упараўненне культуры Мінгарвыканкама і яго начальнік Віталій Пітровіч Брэль (які, дарчы, і сам вельмі любіць чытаць) пастаянна падтрымліваюць нашу прапановы і ставяцца станоўча да адрокных новых філіялаў бібліятэк у новых мікрараёнах.

— Гэта цікавая прапанова. Магчыма, яна паспрыла б большай заікаўленасці ў выданні дзіцячай літаратуры як з боку дзяржаўных, так і прыватных выдавецтваў. А гэта, у сваю чаргу, паспрыла б выданню больш танных дзіцячых кніг, і большай даступнасці для кожнай беларускай сем'і, для тых татанцаў і бабуляў, што працуюць у Беларусі. Але ў гэтай сувязі хачу сказаць яшчэ вошта пра што, Раней у нас існавала выдавецтва "Юнацтва", якое існавала выдавецтва "Юнацтва", якое заімаўся выданнем дзіцячых кніг. Сярэд аўтару гэтага выдавецтва ладзіўся сапраўдны абыр, друкаваліся найбольш цікавыя і адметныя кніжкі. Канкурэнцыя была вялікая, і гэта роднага. Бо калі нашы оны чытач не атрымае таго, што хоча і што яму трэба, то ён, магчыма, больш ніколі да нас не завітае.

— Што ўвогуле з'яўляецца галоўным у вашай працы? На чым вы сёння засяроджваеце ўвагу сваё супрацоўніцтва?

— Што ўвогуле з'яўляецца галоўным у вашай працы? На чым вы сёння засяроджваеце ўвагу сваё супрацоўніцтва?

— Наша місія не змянілася: мы робім усё, каб далучыць дзяцей да чытання. І не так важна, дзіця чытае папярочную кнігу ці электронную з гаджэта. Галоўнае, што чытае. Акрамя таго, на мой погляд, бібліятэкарам важна апаўваляць запатым чытачоў і дзякуючы гэтаму старацца не губляць наведвальнікаў. Трэба ладамагачы дзіцяці і школьніку з выбарам кнігі, звяртацца да яго з пеленняй, як да роднага. Бо калі нашы оны чытач не атрымае таго, што хоча і што яму трэба, то ён, магчыма, больш ніколі да нас не завітае.

— Наша місія не змянілася: мы робім усё, каб далучыць дзяцей да чытання. І не так важна, дзіця чытае папярочную кнігу ці электронную з гаджэта. Галоўнае, што чытае. Акрамя таго, на мой погляд, бібліятэкарам важна апаўваляць запатым чытачоў і дзякуючы гэтаму старацца не губляць наведвальнікаў. Трэба ладамагачы дзіцяці і школьніку з выбарам кнігі, звяртацца да яго з пеленняй, як да роднага. Бо калі нашы оны чытач не атрымае таго, што хоча і што яму трэба, то ён, магчыма, больш ніколі да нас не завітае.

Дзеці — найлепшыя чытачы

Нямарная мара Насты

Дзіцячыя летуценні з часам ператвараюцца ў рэальнасць, а здольнасці ды ўпарта праца прыводзяць да высокіх вынікаў. У 25 гадоў ураджэнка Мазыра Анастасія Чадзіў стала членам Беларускага саюза мастакоў, адкрыла ўласную арт-студыю і паўдзельнічала ў больш чым 40 экспазіцыях. Дзяўчына працягвае раскрываць новыя грані свайго таленту і пастаянна эксперыментуе з матэрыяламі для работ. Наша гераіня падзялілася з карэспандэнткам "К" думкамі аб ролі творцы ў сучасным свеце, пошуках натхнення і значнасці навучання людзей Мастацтву.

Анастасія Чадзіў

— Анастасія, цяга да творчасці, як я разумею, праявілася ў вас яшчэ ў маленстве...

— Гэта насамрч так. Памятаю, што дзвючынкай я ўвесь час хачела паказаць сабе менавіта мастацкай. Калі мне было пяць гадоў, тады рабілі на нафтаперапрацоўным заводзе. І аднойчы прафсаюз абвясціў там дзіцячы конкурс на найлепшы малюнак. Я аддала свае творы. Калі было эмоцый, калі ўзвясні атрымала вялікі пакет цукерак "Кароўка"! Дасюль та гісторыя асацыюецца ў мяне з самай вялікай узнагародай за старанні.

— У жыцці кожнага творчага чалавека ёсць фігура настаўніка. Хто для вас праваднік і свет мастацтва?

— З упэўненасцю магу сказаць, што для мяне такі чалавек — Дуброва Мікалай Кузьміч. На жаль, яго ўжо няма з намі, але я ніколі не забуду нашу першую сустрэчу. Я вучылася ў трэцім класе мастацкай школы і некай прыйшла на заняткі ў гурток шыцця з сярбоўкамі. Побач размяшчалася студыя маліваўца, дзе я заўважыла творцы з вялікай бардой.

— Каб стаць сапраўдным прафесіяналам, вы атрымалі акадэмічнае адукацыю. Раскажыце аб тым навучанні.

— Пасля 11-га класа я планавала пайсці ва Універсітэт культуры. Але мой настаўнік параў пастанавіў у гімназію-каледж мастацтваў імя І. В. Ахрэмчыка пасля дзявятата. Калі прыехала злавашч уступальныя экзамены, мяне адпавядала любоў з першага погляду да таго часу і не была знаёмай са культурнай, ніколі не бачыла вялікіх жыццёвых палатноў. Словам, усе іспыты ў выніку вытрымала, бо асабліва не хнявалася. Навучанне цалкам захапіла. Вакон заўсёды знаходзіліся людзі, якія песна звязаны з творчасцю: артысты, мастакі. Для мяне было чыстай асадолай працаваць над сваім развіццём сем дзён на тыдзень з раніцы да вечара.

Пасля выпуску з каледжа, цягам двухгадовага размеркавання, жыццё бурліла: мае вучні займалі першыя месцы на рэспубліканскіх конкурсах, сама актыўна ўдзельнічала ў выставах, праводзіла майстар-класы і адкрыла ўласную арт-студыю ў Мазыры. Але ачувала вострую патрэбу ў

— У 15 гадоў я патрапіла на сваю першую рэспубліканскую выставу ў Палацы мастацтва і як аўтар. Цяпер на маім творчым рахунку больш за 15 рэспубліканскіх экспазіцый, а ў цяпым праектаў налічваецца

— У вашай біяграфіі ёсць унікальныя моманты. У рамках праекты ад Акадэміі мастацтваў вы распісалі новую капіцу ў Талачыне. Раскажыце аб працэсе.

— Гэта і сапраўды незабыўна, мы прааналі на будаўнічых рыштунках, якія складзіліся з трох узроўняў па два з паловай метры кожны. Таксама наша група ўвесь час зыходзіла ў мастацтва, жыла з манашкамі, ела збогана з постам, выкарыстоўвала спецыяльныя сіпінгавыя фарбы, якія прымяноўна толькі пры роспісе капіцы. Выдома, фізічная нагрузка аказалася цяжкай, але не ўсе могуць распусціць аб працы ў такіх незвычайных умовах. Гэта было стварэнне нечага маштабнага і вельмі значнага.

"Дядуля". Палатно, акрыл

"Бабуля". Палатно, акрыл

калі 40. У 20 гадоў праходзіла мая персанальная выстава, якая дэманстравалася ў Брэсце, Гродне, Мінску, Оршы, Мазыры. Зіраіліся і замежныя пезадкі. Напрыклад, мінулым летам удзельнічала ў татарстанскай экспазіцыі ў Елабуге. А ўжо ў лютым гэтага года я стала лаўратам міжнароднага конкурсу "Свет ва чым мастака", які праходзіў у Санкт-Пецярбургу і сабраў каля 750 творцаў з 24 краін.

— У нашай творчасці вылучаецца версія партрэтаў пажылых людзей, а таксама карціны, у якіх моманты прачысць матыў інтэлектуальных гульніў. Чаму вы так заікавалі падобныя тэмы?

— У партрэтаў "Бабуля" і "Дядуля" ёсць рэальныя прататыпы. Гэта мае родныя бабуля і дзядуля, якія жывуць у Мазыры. Менавіта іх выявы — адлюстраванне таго, што ў мяне асацыюецца з дзяцінствам. Чаму старыя людзі? На іх стварах бачныя адбіткі вопыту. У майго настаўніка Мікалая Кузьміча былі вельмі добрыя зморшчынкі. І калі я назірала за яго мімікай, адразу разумела, што выклічалы шыра ўсміхаўся ўсё жыццё. Таксама вабшч матыў інтэлектуальных гульніў. Скажам, у шахматах дзейнічаюць пэўныя алгарытмы, кожная фігура ходзіць па сваіх правых. Па эстэтыцы мяне сапраўды чапляе гэтая тэма.

— У вас і сапраўды незвычайна, мы прааналі на будаўнічых рыштунках, якія складзіліся з трох узроўняў па два з паловай метры кожны. Таксама наша група ўвесь час зыходзіла ў мастацтва, жыла з манашкамі, ела збогана з постам, выкарыстоўвала спецыяльныя сіпінгавыя фарбы, якія прымяноўна толькі пры роспісе капіцы. Выдома, фізічная нагрузка аказалася цяжкай, але не ўсе могуць распусціць аб працы ў такіх незвычайных умовах. Гэта было стварэнне нечага маштабнага і вельмі значнага.

— Гэта і сапраўды незабыўна, мы прааналі на будаўнічых рыштунках, якія складзіліся з трох узроўняў па два з паловай метры кожны. Таксама наша група ўвесь час зыходзіла ў мастацтва, жыла з манашкамі, ела збогана з постам, выкарыстоўвала спецыяльныя сіпінгавыя фарбы, якія прымяноўна толькі пры роспісе капіцы. Выдома, фізічная нагрузка аказалася цяжкай, але не ўсе могуць распусціць аб працы ў такіх незвычайных умовах. Гэта было стварэнне нечага маштабнага і вельмі значнага.

— Гэта і сапраўды незабыўна, мы прааналі на будаўнічых рыштунках, якія складзіліся з трох узроўняў па два з паловай метры кожны. Таксама наша група ўвесь час зыходзіла ў мастацтва, жыла з манашкамі, ела збогана з постам, выкарыстоўвала спецыяльныя сіпінгавыя фарбы, якія прымяноўна толькі пры роспісе капіцы. Выдома, фізічная нагрузка аказалася цяжкай, але не ўсе могуць распусціць аб працы ў такіх незвычайных умовах. Гэта было стварэнне нечага маштабнага і вельмі значнага.

— Гэта і сапраўды незабыўна, мы прааналі на будаўнічых рыштунках, якія складзіліся з трох узроўняў па два з паловай метры кожны. Таксама наша група ўвесь час зыходзіла ў мастацтва, жыла з манашкамі, ела збогана з постам, выкарыстоўвала спецыяльныя сіпінгавыя фарбы, якія прымяноўна толькі пры роспісе капіцы. Выдома, фізічная нагрузка аказалася цяжкай, але не ўсе могуць распусціць аб працы ў такіх незвычайных умовах. Гэта было стварэнне нечага маштабнага і вельмі значнага.

— Гэта і сапраўды незабыўна, мы прааналі на будаўнічых рыштунках, якія складзіліся з трох узроўняў па два з паловай метры кожны. Таксама наша група ўвесь час зыходзіла ў мастацтва, жыла з манашкамі, ела збогана з постам, выкарыстоўвала спецыяльныя сіпінгавыя фарбы, якія прымяноўна толькі пры роспісе капіцы. Выдома, фізічная нагрузка аказалася цяжкай, але не ўсе могуць распусціць аб працы ў такіх незвычайных умовах. Гэта было стварэнне нечага маштабнага і вельмі значнага.

— Гэта і сапраўды незабыўна, мы прааналі на будаўнічых рыштунках, якія складзіліся з трох узроўняў па два з паловай метры кожны. Таксама наша група ўвесь час зыходзіла ў мастацтва, жыла з манашкамі, ела збогана з постам, выкарыстоўвала спецыяльныя сіпінгавыя фарбы, якія прымяноўна толькі пры роспісе капіцы. Выдома, фізічная нагрузка аказалася цяжкай, але не ўсе могуць распусціць аб працы ў такіх незвычайных умовах. Гэта было стварэнне нечага маштабнага і вельмі значнага.

— Гэта і сапраўды незабыўна, мы прааналі на будаўнічых рыштунках, якія складзіліся з трох узроўняў па два з паловай метры кожны. Таксама наша група ўвесь час зыходзіла ў мастацтва, жыла з манашкамі, ела збогана з постам, выкарыстоўвала спецыяльныя сіпінгавыя фарбы, якія прымяноўна толькі пры роспісе капіцы. Выдома, фізічная нагрузка аказалася цяжкай, але не ўсе могуць распусціць аб працы ў такіх незвычайных умовах. Гэта было стварэнне нечага маштабнага і вельмі значнага.

— Гэта і сапраўды незабыўна, мы прааналі на будаўнічых рыштунках, якія складзіліся з трох узроўняў па два з паловай метры кожны. Таксама наша група ўвесь час зыходзіла ў мастацтва, жыла з манашкамі, ела збогана з постам, выкарыстоўвала спецыяльныя сіпінгавыя фарбы, якія прымяноўна толькі пры роспісе капіцы. Выдома, фізічная нагрузка аказалася цяжкай, але не ўсе могуць распусціць аб працы ў такіх незвычайных умовах. Гэта было стварэнне нечага маштабнага і вельмі значнага.

— Гэта і сапраўды незабыўна, мы прааналі на будаўнічых рыштунках, якія складзіліся з трох узроўняў па два з паловай метры кожны. Таксама наша група ўвесь час зыходзіла ў мастацтва, жыла з манашкамі, ела збогана з постам, выкарыстоўвала спецыяльныя сіпінгавыя фарбы, якія прымяноўна толькі пры роспісе капіцы. Выдома, фізічная нагрузка аказалася цяжкай, але не ўсе могуць распусціць аб працы ў такіх незвычайных умовах. Гэта было стварэнне нечага маштабнага і вельмі значнага.

— Гэта і сапраўды незабыўна, мы прааналі на будаўнічых рыштунках, якія складзіліся з трох узроўняў па два з паловай метры кожны. Таксама наша група ўвесь час зыходзіла ў мастацтва, жыла з манашкамі, ела збогана з постам, выкарыстоўвала спецыяльныя сіпінгавыя фарбы, якія прымяноўна толькі пры роспісе капіцы. Выдома, фізічная нагрузка аказалася цяжкай, але не ўсе могуць распусціць аб працы ў такіх незвычайных умовах. Гэта было стварэнне нечага маштабнага і вельмі значнага.

— Гэта і сапраўды незабыўна, мы прааналі на будаўнічых рыштунках, якія складзіліся з трох узроўняў па два з паловай метры кожны. Таксама наша група ўвесь час зыходзіла ў мастацтва, жыла з манашкамі, ела збогана з постам, выкарыстоўвала спецыяльныя сіпінгавыя фарбы, якія прымяноўна толькі пры роспісе капіцы. Выдома, фізічная нагрузка аказалася цяжкай, але не ўсе могуць распусціць аб працы ў такіх незвычайных умовах. Гэта было стварэнне нечага маштабнага і вельмі значнага.

— Гэта і сапраўды незабыўна, мы прааналі на будаўнічых рыштунках, якія складзіліся з трох узроўняў па два з паловай метры кожны. Таксама наша група ўвесь час зыходзіла ў мастацтва, жыла з манашкамі, ела збогана з постам, выкарыстоўвала спецыяльныя сіпінгавыя фарбы, якія прымяноўна толькі пры роспісе капіцы. Выдома, фізічная нагрузка аказалася цяжкай, але не ўсе могуць распусціць аб працы ў такіх незвычайных умовах. Гэта было стварэнне нечага маштабнага і вельмі значнага.

— Гэта і сапраўды незабыўна, мы прааналі на будаўнічых рыштунках, якія складзіліся з трох узроўняў па два з паловай метры кожны. Таксама наша група ўвесь час зыходзіла ў мастацтва, жыла з манашкамі, ела збогана з постам, выкарыстоўвала спецыяльныя сіпінгавыя фарбы, якія прымяноўна толькі пры роспісе капіцы. Выдома, фізічная нагрузка аказалася цяжкай, але не ўсе могуць распусціць аб працы ў такіх незвычайных умовах. Гэта было стварэнне нечага маштабнага і вельмі значнага.

— Гэта і сапраўды незабыўна, мы прааналі на будаўнічых рыштунках, якія складзіліся з трох узроўняў па два з паловай метры кожны. Таксама наша група ўвесь час зыходзіла ў мастацтва, жыла з манашкамі, ела збогана з постам, выкарыстоўвала спецыяльныя сіпінгавыя фарбы, якія прымяноўна толькі пры роспісе капіцы. Выдома, фізічная нагрузка аказалася цяжкай, але не ўсе могуць распусціць аб працы ў такіх незвычайных умовах. Гэта было стварэнне нечага маштабнага і вельмі значнага.

— Гэта і сапраўды незабыўна, мы прааналі на будаўнічых рыштунках, якія складзіліся з трох узроўняў па два з паловай метры кожны. Таксама наша група ўвесь час зыходзіла ў мастацтва, жыла з манашкамі, ела збогана з постам, выкарыстоўвала спецыяльныя сіпінгавыя фарбы, якія прымяноўна толькі пры роспісе капіцы. Выдома, фізічная нагрузка аказалася цяжкай, але не ўсе могуць распусціць аб працы ў такіх незвычайных умовах. Гэта было стварэнне нечага маштабнага і вельмі значнага.

— Гэта і сапраўды незабыўна, мы прааналі на будаўнічых рыштунках, якія складзіліся з трох узроўняў па два з паловай метры кожны. Таксама наша група ўвесь час зыходзіла ў мастацтва, жыла з манашкамі, ела збогана з постам, выкарыстоўвала спецыяльныя сіпінгавыя фарбы, якія прымяноўна толькі пры роспісе капіцы. Выдома, фізічная нагрузка аказалася цяжкай, але не ўсе могуць распусціць аб працы ў такіх незвычайных умовах. Гэта было стварэнне нечага маштабнага і вельмі значнага.

— Вы пастаянна ўдасканальваецеся прафесіяна, але ў той жа час паспяхова праводзіце сябе як арганізатара, адкрываючы студыю "Квадрат" ў Мазыры. Як для вас прыйшла падобная ідэя?

— Ужо пасля заканчэння каледжа заўважыла за сабой шквалую рэч: маю добра развітыя арганізатарскія здольнасці. У 2017-м мяне чакала двухгадовае апрацоўка ў Мазыры. Тады там не было ніякіх культурных ініцыятыў. Па сутнасці, у горадзе самым папулярным месцам заставалася кавярня. А я ўразумела, што ў Мінску прывыкла кожныя выхадныя наведваць нейкія выставы, жыць у патаку культуры і мастацтва. Тут нічога падобнага не існавала. Чым мне заімацца ў вольны час, калі я не куру, не іду і па начных клубах не хаджу?

— Праз чатыры месяцы пачала ладзіць арт-вечары, паралельна прааналі з дзецьмі. Гэта дапамагло мне зразумець: для нас, творцаў, мастацтва — штодзёнасць, а для іншых людзей — нешта падобнае да цуду.

— У выніку ўжо больш за пяць гадоў праводжу майстар-класы для дарослых і маленькіх у сваёй арт-студыі "Квадрат". Зусім нядаўна пачала рабіць тое самае ў Мінску. Людзі атрымліваюць новы досвед. І некалькі твораў з іх нават не зладзіваюцца пра свой схаваны талент.

— У Мазыры мы арганізавалі поўнамастацкі праект "Новыя імёны". У выставе удзельнічалі асобы розных прафесій, якія прыходзілі маліваць у студыю. Мы ладзілі экспазіцыю тры галы запар, у другі раз у ёй дэманстравалася больш за 240 работ 60 аўтараў.

— Самая вялікая паляка для мяне — словы вучняў, якія пачынаюць заўважаш прыгажосць у дробязкі і атэньнаўскае ўсё поглядам мастака. Да прыкладу, прыходзіць і кажуць: "Я здаў учыцьца маліўнічым заход сонца. Раней бы яго не пры-

кмечыла, а цяпер іду і думаю: якія ж фарбы змяшаш, каб атрымаць такія ашчэнні?"

— Сёлета ў студэнцкім вас прыйяў ў Беларуска саюз мастакоў. Раскажыце, наколькі гэта падзея важная ў вашым жыцці.

— Я прыйшла заахпліцьны шлях, які

Базіль, Гамаш і Дон Кіхот

29 красавіка — Міжнародны дзень тэатру. Самы час згадаць нядаўнюю прэм'еру нашага Вялікага — балет «Дон Кіхот» у новай рэдакцыі і пастаноўку народнага артыста Беларусі і ССРР, мастацкага кіраўніка калектыву Валянціна Елізарэва.

Адным з рухавікоў дзеяння ў нашай версіі выступае Гамаш (Уладзіслаў Руданка), роля і, галоўнае, уласна харографія якога значна пашыраны. Запамінальным і абсалютна не другарудным, як у многіх пярэднядніку, становіцца Дон Кіхот. Асабліва ў выкананні Антона Краўчанкі, што малое героя гэтакі апошнім рамантыкам у век прагматызму і перавагі дэлавага партнёрства, зусім не старым і вельмі натхнёным носьбітам цэнтральнай ідэі апавяду — аб супрацьпастаўленні пачушшаў і разліку.

Колькі ні з'яўлялася б новых харографічных кірункаў—стыляў—тэхнік, балетная класіка застаецца неўміручай. Але, вядома, будзе атрымліваць усё новыя версіі пастаноўчанага ўвасаблення і выканальніцкіх інтэрпрэтацый. Папярэдняе — цывілізацыйнае прэм'ера, што ўбагатылася найперш новымі артыстамі.

Спектакль дзе цудоўную магчымасць пазнаёміцца з малымі творцамі. Некаторыя з іх упершыню ўдзельнічаюць не ва ўвадох, што ў балетных спектаклях — звычайная практыка, а менавіта ў самім пастаноўчым працэсе, рытуальных сваю партыю не толькі з педагогамі—рэжысёрамі, але і непасрэдна з балетмайстрам. Ды іначэй якім! Валянцін Мікалавіч з'яўляецца да самых забытых, пазаўважаных псіхалагічнай дакладнасці гісторый, умее надаць ім тую логіку развіцця, што тлумачыць б учынік, выяўляе б глыбінныя памкненні персанажаў. Прычым менавіта праз добра знаёмства, звалася б, класічныя па, якія ў Елізарэва раптам атрымліваюць дадатковыя падтэксты. Так адбываецца і ў «Дон Кіхоте», дзе на партыю выпадае да чатырох складцаў. Спраўдліва школа балетнага майстэрства!

І, змярала, спектакль атрымаў свежую сцэнаграфію, касцюмы і светлавое афармленне ад народнага мастака Расіі Вячаслава Окунева, які даўно супрацоўнічае з нашым тэатрам і з'яўляецца лаўрэатам

Дзяржаўнай прэміі Беларусі. Свята і сапраўды быццам «дыхае» каларымі зменамі, асабліва частымі ў пралогу. Дэкарацыі і сцэнічныя строй вылучаюцца колькасцю. Лакацыі змяняюцца нават там, дзе можна было б пакінуць і ранейшыя, — да прыкладу ў першай і трэцяй дзеях. Выява карабля знітоўвае апавед і з «Пунсовым ветразямі» А. Грына, і з балетам «Карсар». Выселіе таксама чамусьці адбываецца не на гарадскіх паверхнях, як пазначана ў лібрэта, а на прыстані ў порце: маўляў, Барселона!

Жаданне дагэціць тэатралам пастаяннымі трансфармацыямі агульнай карнінкі часам парушае логіку. Закаханнія раптоўна збігаюць з лому, скарэстаўшы мітусню, але ў час уцекаў чамусьці аказваюцца ў новым алтэні. Саброўкі герані, не гаворачы пра кардэбалет, што малое гараджан, апрануты, бы бізнатны; умоўнасьці балетнай класікі! Касцюмы Кітры і Мерседэ ў першай дзеі, калі гледачы толькі знаёмяцца з персанажамі, таксама вырашаны ў адной колеравай гаме — быццам дзеля таго, каб гэтыя навучыліся пазнаваць артыстаў па тварх. Слушны нам, дэрчы!

Перад прэм'ерай прайшла лекцыя балетнага крытыка Аляксандра Макасева «Гэты скандалны «Дон Кіхот», на якой эксперт надаў вялікую ўвагу самому творцу Сервантэса. Такі асветніцкі ўні становіцца традыцыйны Вялікага, у чымсьці працягваючы дзейнасць колішняга клуба аматараў оперы, што існаваў пры тэатры ў 1980—1990-я.

Надзея БУНЦЕВІЧ
Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ

“Выразаць разьбяры” — радком з верша “Мая вера” назваў новую выставу Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы. Экспазіцыя прысвечана вобразу Песняра ў скульптуры.

Мастацкая купаліяна ў музейным зборы складаецца з соеней твораў. Колькі гадоў таму ўстанова нават выпусціла адмысловы альбом-каталог “Я адліцаў народ, чым моц мая магла...”. Калі адначасова паказаць усю гэтую калекцыю, спатрабіўся б асобны будынак. І тым каштоўная новая выстава: прэзентаваныя прадметы мастацтва, звычайна на схаваныя ад вока гледача ў фондах.

У экспазіцыі паўстаюць 15 скульптурных партрэтаў Янкі Купалы ў розных матэрыялах, а таксама людзей з яго атачэння і літаратурных герояў. Гэта набытак твораў розных пакаленняў — ад майстроў пачатку ХХ стагоддзя да нашых сучаснікаў. Хоць кожнай эпосе і кожнаму аўтару ўласцівая сваё мовнае, ва ўсіх інтэрпрэтацыйх прыкметна агульная рыса.

— Калі Якуб Колас быў чалавекам ад зямлі, то Янка Купала — чалавекам паэтра. І мастакі, як камертоны, гэта моцна адчуваюць і перадаюць сваё ўспрыманне постачы, паэзіі Песняра ў вельмі вытанчаных вобразах. І калі праісці на выставе, вы ўбачыце паэта наветра з узнісёласцю ў ва-

Леў Раберман, Марк Раберман. Праект помніка Янку Купалу ў Радзавішчых

чах, — значыцца першы намеснік старшыні Беларускага саюза мастакоў Наталія Шаранговіч.

Распачы скульптурную купаліяну ў 1925 годзе Абрам Бразер. На жаль, шмат твораў аўтара пасля захопу Мін-

Чым моц яго магла 15 абліччаў паэта

ска ў 1941-м знішчылі нямецкія акупаваныя Беларусі. Не дайшоў да нашых дзён і поэт Янка Купала. Аднае сведчанне пра гэта партрэт — фотаздымак майстэрні, які дэманструецца ў межах праекта.

Свая даўня ў паказаных работ — вядома заўбеднікам музея на ставай экспазіцыі фігура паэта, выкананая Аляксеем Глебавым у 1943 годзе для выставы беларускага мастацтва ў Маскве. Скульптар добра ведаў Купала, быў у яго доме. І менавіта ў тых аўтараў, што былі знаёмыя з класікам асабіста, Уладзіслава Лузівіч у першую чаргу замаўляла працы для навастворанага музея Песняра.

Вучоны сакратар Галіна Варонава раскрывае маленькі сакрэт экспаната: “Гледачы на скульптуру, многія ўяўляюць, што яна бронзавая, але на самай справе фігура выкананая з таніраванага гіпсу. Ужо меў справу з гэтым матэрыялам, ведае, наколькі складана перавезці такую работу. А яе ж даставілі ў Маскву ў Мінск. Формы жабавычы на самых першых фотаздымках экспазіцыі літаратурнага музея”.

Купалаўская тэма стала скразной для Глебава, пра што сведчаць яшчэ дзве скульптуры яго аўтарства на выставе. Гэта сюжэтныя кампазіцыі “Янка Купала і Максім Горкі” 1948 года і партрэт 1970-га, дзе Пяснар, які прысеў адпачыць з дарогі, паказаны задуманым.

Вобраз літаратура займаў асаблівае месца і ў творчасці вучня Глебава — народнага мастака Беларусі Анатоля Анкіейчыка. За нядоўгі зямны шлях Анатолю Аляксандраву зрабіў чатыры помнікі паэту. У манументе побач з музеем Купалы ў Мінску адмысловае з калегамі адмовіўся ад пампэзнасці і “гігантаманіі”. Гэта быў узлёт маладога творцы-наватара. На выставе можна ўбачыць гіпсавую мадэль ці не самага пазнавальнага скульптурнага партрэта Песняра і фотаздымкі з урочышча адкрыцця, якое адбылося ў 1972 годзе.

Суаўтар монумента Леў Гумілеўскі таксама неаднойчы звяртаўся да купалаўскай тэмы. Ён выканаў кампазіцыі “Жалейка” і “Юнацтва” барэльф “Смольня”, прысвечаны першай сестрыцы Купалы з Коласам,

станковыя работы “Я адліцаў народ, чым моц мая магла”, “А хто там ідзе?” і іншыя. Разам з сынам Сяргеем мастак ствараў статуі класіка, размешчаную ў Маскве. Праект скульптуры паказаны ў экспазіцыі. Покі прысеў адпачыць з дарогі, паказаны задуманым. Покі дэманструе мадэль помніка знака, усталяванага летас у Радзавішчых, дзе ахрысцілі паэта. Аўтар кампазіцыі Сяргей Гумілеўскі дзеляцца: “У быцкавай майстэрні зборнік Купалы быў настольнай кнігай. Папраўда — сядзе чытаць. Усё чытаў. І дзякуючы бацьку я пранікся гэмай па-сапраўдному”.

Працягваюць шэраг работы Льва і Марка Раберманаў (у тым ліку праект помніка ў Радзавішчых, які не дайшоў да нашых дзён), Уладзіміра Летуна, Канстанціна Саломкі, Аляся Шацілы. Дапаўняюць купаліяну жаночыя вобразы — партрэты Уладзіслава Лузівіч (аўтар Заір Азгур) і Алазы Пашкевіч (аўтар Андрэй Заціпкі).

Данііл ШЫКА
Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ

Джульета ў кветках... калумбарыя

Нацыянальны акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы ўзяўся за Шэкспіра. Данііл Філіповіч, вядомы імкненнем да сучаснай тэатральнай эстэтыкі, даставіў “Рамза і Джульету”. У гледачоў з’явілася цудоўная магчымасць не толькі нанова пераачыць легендарную гісторыю каханя і смерці юных герояў, але і параўнаць цывілізацыйныя сцэнічныя працяжэнне з ранейшымі.

Ды не адно з разнастайнымі кінаверсіямі і мюзіклам “Вестгайдская гісторыя” (а ён, дарэчы, некалькі гадоў таму ішоў у нашым Мюзычным тэатры), але і з балетам Валянціна Елізарэва ў мінскім Вялікім, са спектаклем Драматычнага тэатра Беларускай арміі. Нават з магчымым працягам гісторыі, калі б закаханыя выжылі (мюзікл “Рамза і Джульета. ХХ гады і пазней” у Мюзычным). Такіх збегі біспрыгрышных назваў толькі на карысць кожнаму з тэатраў, бо падраваюць цікавасць гледачоў і праз параўнанні, зробленыя гасцямі, выхоўваюць крытычнае мысленне, узгадоўваюць праўдэ дасведчаную публіку.

Спектакль пазначаны 12+, але разлічаны на тых, хто добра ведае п’есу. Справа не ў перакладзе на беларускую мову Кеніі Даніленка (дарчы, расійскага артыста Ганна Мешчаркова і Барыс Шнякеркі, якія цяпер працуюць у нас, добра спраўляюцца з маўленнем, ды ў гэтым часам праслізгаюць русізмы — магчыма, які намяк на тэатрыку). Справа — у купюрах. Стварэцца ўражанне, што рэжысёр так разышоўся ў камічнае вырашанай першай дзеі, што быў вымушаны скарачаць сур’ёзна-трагічную другую: па-за ўвагай аказаліся вельмі важныя для псіхалогіі Джульеты (і ўвогуле для сюжэтнага развіцця) сцэны атрымання і прыняцця атруты, а Парыс (Алесь Кісялёў) паўстаў нейкім дзіваком.

У спектаклі ўдзельнічаюць першакурснікі Мінскага дзяржаўнага каледжа мастацтваў, дзе пачынаў выкладаць Д. Філіповіч. І граюць вельмі паспяхова! Юнакі і дзівічкі — не-актёрскі афарміты, пластычныя, з шалёнай энергетыкай і запалам у вачах. У іх масавых сцэнах, напоўненых крыкам-гвалтам-бойкам (харограф — Валімі Дубовіч), адчуваецца выдатная эпічная работа. Але такі эпічны метал распаўсюджваецца амаль на ўвесь спектакль, засланяючы драматычную архітэктоніку буйной формы.

Пераансценем дзеяння ў іншы час і прастору сцэны нікога не здзівіць. У колішнім рэжысёрскім спектаклі Шымары Ільсёўскага сюжэт разгортваўся на кухні, дзе шаткавалася капуста і чачаны нагавалі галова. У літоўскай пастаноўцы Оскарса Каршунюса, што неаднойчы паказвалася ў Мінску, варагавалі дзве пякарні: раскачвалася цеста і сыпалася мука. Цывілізацыйны спектакль — таксама пра самейны бізнес, толькі кветкавы. Сучаснасць? Але сцэнаграфічнае раішонне, дэталі касцюмаў (ложак, канапа, шыфаныёр, алюмініевыя ды эмаліраваны посуд, мётлы, ватокі ў дворніку, беляш шкарпэткі з сукенкамі а-ля 1950-я ў дзвучат) выдчуў у больш далёкай савецкай часы, калі падобнага прыватнага продажу не было. А старадаўняя шафа і самавар — нават у XIX стагоддзі. Па-цяперашнім элітній з’яўляецца хіба ванна, пазычаная з колішняга “Рэвізора”, якая становіцца магілёў-дамавінай для Джульеты. Не забыты і спасыскі на ўмоўнасць, што асацыяруюцца з тэатрам абсурду (самавар вісць над ракамывай замест вясковка ракамывай, герот прамозляць скрозь лялюню ці шафу). Усё гэта падкрэслівае пачасавы характар сюжэтных казілій, магчымасць іх разгортвання ў любую эпоху.

Ды галюны сімвалічны сэнс закладзены ў такіх простых прыватнага продажу не было. А старадаўняя шафа і самавар — нават у XIX стагоддзі. Па-цяперашнім элітній з’яўляецца хіба ванна, пазычаная з колішняга “Рэвізора”, якая становіцца магілёў-дамавінай для Джульеты. Не забыты і спасыскі на ўмоўнасць, што асацыяруюцца з тэатрам абсурду (самавар вісць над ракамывай, герот прамозляць скрозь лялюню ці шафу). Усё гэта падкрэслівае пачасавы характар сюжэтных казілій, магчымасць іх разгортвання ў любую эпоху.

побытавыя рэчы, зробленыя цалкам рэалістычна, як... неафарбаваныя драўляныя эдэлікі (мастак-пастаноўшчык — Аляксандр Камінен). Іх вельмі многа, і выкарыстоўваюцца на магілёў-дамавінай для Джульеты. Не забыты і спасыскі на ўмоўнасць, што асацыяруюцца з тэатрам абсурду (самавар вісць над ракамывай, герот прамозляць скрозь лялюню ці шафу). Усё гэта падкрэслівае пачасавы характар сюжэтных казілій, магчымасць іх разгортвання ў любую эпоху.

Ды галюны сімвалічны сэнс закладзены ў такіх простых прыватнага продажу не было. А старадаўняя шафа і самавар — нават у XIX стагоддзі. Па-цяперашнім элітній з’яўляецца хіба ванна, пазычаная з колішняга “Рэвізора”, якая становіцца магілёў-дамавінай для Джульеты. Не забыты і спасыскі на ўмоўнасць, што асацыяруюцца з тэатрам абсурду (самавар вісць над ракамывай, герот прамозляць скрозь лялюню ці шафу). Усё гэта падкрэслівае пачасавы характар сюжэтных казілій, магчымасць іх разгортвання ў любую эпоху.

Кампазітар Андрэй Шацко падраўтаў для спектакля пранізліва тонкі гукамі, што асацыяруецца з няўдоўнымі рухамі душы. Цудоўная фінальная кампазіцыя ўвогуле годная музыкі Малера ці знакамитага Адажыя Барбера. А на іншым полюсе — прапанаваны рожысёрскі жудасны блатны шалон “Была адна любоў, цяпер другая”. Песня ў заўзятым стужкіным выкананні атачае дзею па балетном (праўда, закаханыя сядзяць на ложку і канапі, мяняючыся месцамі, а другі паверх — так ваны балон — займае хор ці дворніку, ці то асуджэнны).

Есць і іншыя постмалэрнісцкія “прыколы”. Геріаг (Генадзь Аўсіннік) чытае навіны пра караля Ліра, Гамалея, Петруча з Катарынай — маўляў, многа шуму з анічогна. Тыбальт (Сяргей Бірўльчык), апрануты ў чорную накілку з чырвовай папладкай, выступае ў ролі д’ябла. Літарны-пражэктары нагавоў турэмную зону. Паралельнае дзеянне, у якім чаруюцца фрагменты розных сін п’ес, унікае праз прым’кінамантажу. А завяршэнне пастаноўка ў замагільным снеце.

Надзея БУНЦЕВІЧ
Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ

Газета “Культура”

Індывідуальны **63875**
Адзін месца — 14,21 руб.

Ведамасны **638752**
Адзін месца — 23,49 руб.

Ільготны (для прыватных асоб, афармленне падаецца ў адрас супрацоўнікаў і пенсіянераў) **63879**
Адзін месца — 15,83 руб.

Комплект: газета “Культура” і часопіс “Мастацтва”

Індывідуальны **63874**
Адзін месца — 29,87 руб.

Ведамасны **638742**
Адзін месца — 54,89 руб.

Ільготны (для прыватных асоб, афармленне падаецца ў адрас супрацоўнікаў і пенсіянераў) **74986**
Адзін месца — 21,43 руб.

Часопіс “Мастацтва”

Індывідуальны **74958**
Адзін месца — 19,21 руб.

Ведамасны **749582**
Адзін месца — 37,77 руб.

Ільготны (для прыватных асоб, афармленне падаецца ў адрас супрацоўнікаў і пенсіянераў) **74986**
Адзін месца — 21,43 руб.

Калі вечар трэба забіць...

Нягледзячы на багацце забаў, якія даюць нам сучасныя тэхналогіі, людзі ўсё яшчэ сутыкаюцца з няздольнасцю сябе заняць, з бяспісьлем і адсутнасцю цікавасці да жыцця — з нудой. У Гомельскім гарадскім маладзёжным тэатры гэтак пацужу паспрабавалі праправаць, раскласці на складнікі. Ці атрымалася?

ДВУДУШНАСЦЬ КЛАСІКА

Апошнім часам на беларускай сцэне рэдка можна убачыць пастаноўкі, створаныя паводле арыгінальных п'ес сучасных драматургаў. Усё часцей рэжысёры звяртаюцца да класікі. Праваць з матэрыялам, які правярыў самыя глаўныя крытыкі — час, — зручней. Хтосьці ставіць спектаклі так, быццам глядач усё той жа, што і сотню гадоў таму, нехта спрабуе перасонсаваць маўментальныя тэксты. Малады расійскі рэжысёр Кірыл Сален'а пайшоў далей: ён стварыў "эстраляную фантазію на матыхна п'есы Мікаіла Някрасава «Восенская нуда»".

Някрасаў-драматург вядомы нашым менш, чым Някрасаў-паэт. Ды і наколькі наогул шырокай гарадзаскай вядомы Някрасаў? На ўроках рускай літаратуры школьнікам кажуць, што ён — "гомак сядзінскай лускі", ухваляючы яго талент і асабістую якасць — умение сплываць. За калрам застацца іншы бок меланя: двудушнасць гэтага чалавека, у якой яго абвінавачвалі яшчэ пры жыцці. Ён быў тым панам, якога сам асуджаў у сваіх вершах. Аб'ядаўся, пакуль сялянне галалалі, выязджаў на пышныя паваніны, прыбываў цвікі да сваіх карэт, каб на іх не чапыліся хлапцукі. Ён ці то не верыў у тое, пра што пісаў, ці то не мог у сабе разабрацца.

Ён — рэч. Прыгонныя — рэчы. Ніхто не шчаслівы...

Сяргей Сяргеевіч змагаецца з нудой

Навошта ён працнуў сёння?

Мікаіла Аляксеевіч гаварыў: "Ува мне было заўсёды два чалавекі — адзін афішыйны, што вечна б'еша з жыццём і з цёмнымі сіламі, а другі такі, якім стварыла мяне прырода". Кірыл Сален'а пра двудушнасць пісьменніка кажа прама і без круяду: перад пачаткам асноўнага дзеяння на сцэну выхоўваецца вышчальнікі і коратка расіядаць вышчальнікі і коратка расіядаць пра цёмны бок жыцця Някрасава.

НУДА НА СЦЭНЕ І У ЗАЛЕ

П'еса "Восенская нуда" лічыцца антыпрыгоннай, ды толькі рэжысёры ўпарта робяць акцэнт на назве, якая кідаецца ў вочы. Яны факсуоюцца на нудзе, і неж міма іх праходзяць разбуральныя адносіны пана і прыгоннага, якія атручваюць абодвух, робяць людзей глыбока нішчымі.

Спектакль носіць назву "Як забіць яшчэ адзін вечар?". І на школьнай дошцы, нібы слогама да ўсяго дзеяння, выступае "Навошта ты працнуў сёння?". На двух гэтых пытаннях і будзецца сюжэт. Пан, якога завуць Сяргей Сяргеевіч, не можа прадумаць, чым бы яму заняцца, і ад таго прымушае слуг рабіць бессоную працу, ганяючы іх з дзвінымі даручэннямі, парухваючы звыклы ход іх жыцця.

Праблема твораў, якія хочучь паказаць эмоцыю нуды, у тым, што яны не трымаюць міжы паміж позахамі на сцэне і ў глядзельнай зале. Калі глядач пазяхае — гэта не добра перададзена атмосфера, гэта катастрофа. А глядач і праўда пераждычна пазяхаў.

Камапазіцыя спектакля доць дзіўная. Экспрэсійныя танцы, пацешныя да слёз сцёнк і паказ сучасных "тэатраў" для ўкладання невядомай масавай аўдыторыі інфармацыі мяняюць люты маналог, бессоную і сумную.

ЦІ АКТУАЛЬНАЕ РАБСТВА?

З нудой сутыкаўся кожны чалавек, гэта цалкам зразумела пацужу, у якім шчыра знайсці нешта ўнікальнае. І таму ад твора, які я паказвае, чакаеш аб перасансавання, або глыбокай рэфлексіі аб прычынах яе ўзнікнення, або алказу на пытанне, як з ёймагацца. Усе

гэтыя аспекты не закрануты ў спектаклі. Ён добра перадае атмосферу, аднак недастаткова змястоўны для таго, каб захапіць увагу.

І калі зацеша, што рэжысёр не справіўся, што вывёў на першы план не тое, самы час звярнуцца да першакрыніцы, выйсці за рамкі асабістага, зірнуць на спектакль з пункту гледжання сашыяльнага ўладкавання грамадства. І тады героі і сітуацыі, у якіх яны трапляюць, пачынаюць выглядаць зусім інакш.

Пан быццам бы не злосны. Так, эгаістычны і эгацэнтрычны. Так, з дэзавітвамі. Так, стварае нязручнасць сваімі прыздыкамі. Але ў яго няма жадання нашкодзіць, спецыяльна пакараць або зніважыць. Таму што прыгонныя для яго — не людзкі нават, а рэчы, якія павінны выконваць сваю функцыю незалежна ад таго, мае гэта хоць нейкі практычны сэнс ці не.

Прыгонныя таксама індэрныя людзі. Дзесяці сабатуюць працу, дзесяці пасмейваюцца з дэзавітваў гаспаalara, аднак і ў іх няма наўмыснай жорсткасці. Таму што пан для іх не злыдзень, які заныволь і алдраў свабоду, а канстанта. Пану служылі іх бацькі, дзяды і прадзеды. Пану будуць служыць іх дзеці, унукі і праўнукі. Ён непазбежна зло, якое і злом ніхто не лічыць.

Паміж панам і прыгоннымі жудасныя адносіны, якія шккодзяць усім і якіх проста не павінна існаваць. І ўзаемная інертная абьякаваць становіцца прычынай нуды аднаго і незадавальнення іншых. Толькі воль... Наколькі праблема рабства актуальныя сёння? Хіба мы не разумелі, што адны людзі не павінны эксплуатаваць іншых, яшчэ сотні гадоў таму?

РУСКІ ХРЫСТОС

Рэжысёр прыняў рашэнне змяніць тыпаж галоўнага героя. Замест самага і дзіўнага дзядка перад глядаком паўстае ледзь не воль. Высокі, шыракаплечы, кроў з малаком — Уяген Хромаў выконвае ролю ледзяна пана-самадара самааддана і яскрава. З перахадна з'яўлення на сцэне ён, апрануты ва ўсё белае, з вяном на галаве, які аддалена гадвае шчырноў, сам падобны да Хрыста. Праўда, рускага, таму ў валёнках і з запалам.

Сяргей Сяргеевіч параўноўвае сябе з футрам, якое паела моль, і ўсё звяртае на сябе ўвагу прыгонных. "Прыньсіце мне футра! Дзе футра мае?" — крычыць, не разумеючы, што на самрэч прагне любові і пашаны. Ён — рэч. Прыгонныя — рэчы. І выхад з гэтага загнаннага кола няма. Толькі калі...

Містычная частка — самае прыгожае і зачаравальнае, што ёсць у спектаклі. Сяргей Сяргеевіч пераследуюць тры жанчыны. Яны таксама ў белям, яны прыходзяць да яго ў снах, яны кідуць яго кульскай. Ці, наадварот, прымушаюць застацца?

Ірына Шапешька, Ірына Якавец і Валерыя Цыбуценка стварылі яркія, наўвонныя запалкі і тэмычныя вядомыя вобразы. А хараграфія, пастаўленая Варварай Коменскай, не дазваляе адвесці вачэй ад актрысы. Выбар беларускіх народных песень для спектакля пра рускага памешчыка звыска кроў дзіўным, але за пастыску і прыгажосць можна дараваць.

ЭКСТРАВАГАНТНАСЦЬ АБО ГЕНІЯЛЬНАСЦЬ?

"Як забіць яшчэ адзін вечар?" — лапівка коўдара. Так, стваральнік падрыхтаваў выдатныя кавалачкі тканіны, але ці то забыўся, ці то не захачуць сшытваць іх разам.

Сізна выглядае цудоўна. Кляновае лісце шамашці пад нагамі, самотнае дрэва перадае ўнутраны стан персанажаў. Святло таксама вясцваўлена так, што чалавечыя твары лёгка ператвараюцца ў злавасцыва ашчэры і ў маскі васьковых лядоў. Музыкальнае суправаджэнне падтрымлівае атмосферу. Бачна, што кожны ўдзельнік спектакля выклаўся наоўвоніў. Дык што не выйшла?

Зацеша, Кірыл Сален'а сваю ініцыятыўу паказаць сваю ініцыятыўу. Выскічыць нават у тым, што акцыя не выхадзіць на пахлон, не атрымліваюць за служажных авашы. Аднак, калі прыгледзецца, за падобнай экстравагантнасцю крыецца пустаці. Ці, можа, малады рэжысёр хацеў прымуць глядачу самім яе запужаць? Бо калі вечар трэба забіць (хай і ў тэатры), ці не час мяняцца самім?

Ксёня ЗАРЭЦКАЯ

Фрагмент экспазіцыі

Там, дзе цвіце сакура...

Нацыянальны цэнтр сучасных мастацтваў сумесна з галерэяй FARBA прэзентаваў выставачны праект "Сны аб Японіі". Экспазіцыя прапануе знаёміцца з унікальнай гісторыяй і багатай спадчынай, зазірнуць у свет мастацтва і культуры Краіны ўзыходзячага сонца, а таксама атрымаць асалоду ад шэдэўраў у стылі ўкіё-э, назва якога перакладаецца з японскай як "карціны зменлівага свету".

Творы замежных аўтараў у галерэі традыцыйна дапаўняюцца работамі беларускіх мастакоў з фонду НЦСМ: Анатоля Бараноўскага, Фёлаара Дарагавіча, Вячаслава Паўлаўца, Віталія Цвіркіды іншых. Яшчэ прадстаўлены палотны, адарваныя па выніках орен call. Куратар праекта Дзіна Данілювіч лічыць, што дэманстраваць працы маладых беларусаў побач з творамі славуных майстроў вельмі важна, тым больш у праекта НЦСМ гэта ўжо традыцыя. Аднак шпёр мэта падобнага сінтэзу інакш: "Сярод работ беларускіх мастакоў мы не заўважым ніякіх японскіх тэм, — запужывае Дзіна Данілювіч. — Мы імкнуліся падрэсіць складанейшыя шматзручэныя паралелі, што перакуваюцца з адчуваннем мімадзейнага імгнення, а таксама паказаць, як беларускія і японскія мастакі працуюць з краявідамі, партрэтамі, шматфігурнымі кампазіцыямі. Таму залада прадеманстраваць нашу традыцыю і ўсходнюю, каб прасачыць, што нас адрознівае, а што, наадварот, яднае".

ВЫТОКІ "ПЛЫВУЧАГА СВЕТУ"

Графіка ўкіё-э распаўвае пра жыццё гарадскога насельніцтва перыяду Эда (1603—1868), або эпохі сёгунату Такугава, калі ў Японіі на 265 гадоў усталявалася праўленне самураў. А самі жыхары далёкіх астравоў аказаліся цалкам ізаляванымі ад знешня-

Таёхара Куріцка. "Тры знакамітых гейшы"

Асаі Роі, пісьменнік XVII стагоддзя

ЯПОНСКІЯ ПРЫГАЖУНІ

Асабіва каштоўныя для выставачнага праекта гравюры аднаго з самых папулярных у свой час жанраў — бізін-га. Прызнаны адмысловаец дадзенага кірунку — Кітагава Утамара. Нягледзячы на тое, што напрамак бізін-га рэдка дазваляў ашаніць сапраўднае аблічча канкрэтнай прыгажуні — гэта былі хутчэй абзорныя партрэты, якія адрознівалі паверхвы моды ў кашце, грыве і фрызуры, — дзікуючы мастаку выяўленне жаночай прыгажосці дасягнула апогага. Творы Утамара адрознівае ідэалізаваны вобраз: выцягнутыя авал твару і прапорціны цела, трапійшыя высокая прычоска, вочы, абведзеныя мінімальнай колькасцю рысак, тонкія ліны вуснаў і прамы нос.

36 ВІДАЎ ФУДЗІ

Гаворачы аб японскіх гравюрах ўкіё-э, немагчыма не згадаць знакамітую серыю твораў мастака Хокусая, якая носіць назву "36 відаў гары Фузі". На выставе паказаны самыя папулярныя выявы: "Вялікая хваля ў Канагава", "Раптоўны дождж пад гарой", "Пераможны вестер. Ясны дзень", "Балота Калікавава ў Касю". Хокусай звяртаўся да розных

жанраў ксіаграфіі, але менавіта ў пейзажным, фукэй-га, з'яўляліся ўсе знаходкі майстра. Класічны японскі пейзаж ігнараваў рэальнае аблічча аб'екта, імкнуўся з дапамогай прыродных формаў перадаць філасофскія ідэі. Карціны Хокусая заўсёды звязаны з канкрэтнай мясцовасцю, тапаграфіяны асабіваці якой няварожда ўдакладняюцца з дапамогай надпісаў. Мастак упэўнена злучыў у гармоніі законы перспектывы пабудовы прасторы і лінейны рытм ўкіё-э, малюнічыя віды і бытавыя матывы.

З прамаі Хокусая суседнічаюць праслаўленыя творы яго самага пасыховага паслядоўніка, Анда Хіросігі, з калекцыі "53 станцыі Такайда". Ні адзін з сюжэтаў, за выключэннем Фузі, не быў так папулярны, як малюнікі гэтага старажытнага шляху. Серыя складаецца з 55 гравюр, бо да выяў 53 станцыі далалены пейзажы Эда і Кіёта. Адметнай рысай карцін Хіросігі можна назваць выкарстанне цяснення і градацы колеравых тонаў, бакасі, для перадачы туману, змяркання або лесу за заслонкай дажджу.

НА СЭРЦЫ ВЯСНА

Экспазіцыя "Сны аб Японіі" прапануе гасцям унікальную магчымасць сузіраць работы прызнаных майстроў ўкіё-э. Знаходзячыся срод карцін вядомых мастакоў эпохі Эда, немагчыма не зазіць сябе на думцы, што эмоцыі, выскіканыя гравюрам, не б'юць праз край. Творы транспіруюць спакой, шчырмаўнасць, быццам дазваляюць зазіць на мяккі зменлівага свету.

Каб паглыбленне ў атмосферу Краіны ўзыходзячага сонца было поўным, куратары выставы падрыхтавалі для наведвальнікаў насычаную суправаджальную праграму — лекцыі і майстар-класы. Акрамя таго, традыцыйная Ноч музеяў праойдзе ў НЦСМ у маі ў рамках праекта "Сны аб Японіі".

Яўгена ГАБЕЦ

Утагава Хірокага. "Тэраса хрэма Тацудзіна ў Юсіме"

Сяргей Крысенка, старшыня

Паважаныя калегі і ветэраны працы!

Віншуем вас з 1 Мая — Святам Вясян і Працы! Гэты дзень адзначаны асаблівым пачуццём салідарнасці ўсіх, хто сваімі рукамі стварае будучыню. Імкненне дастойна працаваць, забяспечыць лепшае жыццё для дзяцей, унукаў, блізкіх людзей, існаваць у міры і згодзе служыць належаўшым фундаментам для дабрабыту нашых сем'яў, а агульныя здабыткі прыносяць упэўненасць у заўтрашні дні.

Няхай Першамай адкрые новыя гарызонты для рэалізацыі ваших магчымасцей, дасягнення пастаўленых мэт, для праўлення творчых і асобных якасцей, што забяспечыць поспех у праектах і на працы!

Жадаем вам моцнага здароўя, актыўнага даўгалетця, цяпла і міру, дабрабыту і прыемнага вясновага настрою. Няхай аптымізм і вера ў найлепшае заўсёды будуць з вамі!

Ахоп прафсаюзным членствам

Усяго

2021 88 %

2022 90,1 %

Мінск

2021 85,3 %

2022 87,5 %

Мінская вобласць

2021 92 %

2022 94,3 %

На прафсаюзным абслугоўванні 454 арганізацыі:

197 у г. Мінску,

257 у Мінскай вобласці.

16 пярвічных прафсаюзных арганізацый створана за 2022 год.

Мінская гарадская арганізацыя Беларускага прафесійнага саюза работнікаў культуры, інфармацыі, спорту і турызму

Прафсаюзы — дзецям

Прафсаюзы і моладзь

Прафсаюзы — ветэранам

Нашы гаранты

Прававая абарона Калектыўны дагавор

Ахова працы

Падрабязнасці на сайце mingorkulturat.by

Майстар разьбы па дрэве Ю. Рубан

Рэканструкцыя ручніка "трапачка", які апрацаваў сват на вяселлі

Метадыст-майстар па традыцыйным тэкстылі С. Дземідовіч

Частка экспазіцыі работ удзельнікаў народнай майстэрні па апрацоўцы драўніны і пляцення з прыродных матэрыялаў "Ад вясёлкі да мастацтва"

Метадыст-майстар А. Лаўрыновіч і кіраўнік народнай майстэрні "Спеў дрэва" А. Пракапчук

УНП 102294285

Навука продкаў на сучасны лад

Старанная праца майстроў Бярозаўскага раёнага цэнтра рамёстваў дайшла да такіх вышынь, што іх работы дэманструюцца цяпер у Маскве на ВДНГ, дзе прадстаўлена найлепшае з таго, што характарызуе гісторыю і этнаграфію Беларусі. У беларускім павільёне сярод іншага знаходзяцца рэканструяваны жаночыя ткіны кашцюм, шчыпавая птушка-абярэз і спораўскі рунік з трапачкамі з Бярозы.

ДРАЎЛЯНЫЯ ДЗІВОСЫ

Сучаснага чалавека, здаецца, ужо нічым не здзівіш. Але калі апынаешся ў сценах Цэнтра рамёстваў, то адразу трапілаш у казку добра знаёмых постацей і прадметаў, а найбольш будзеш узрушаны аўтарскай тэхнікай выканання ў розных відах творчасці. Сяпраўдным брэндом Бярозаўскага раёна з'яўляецца шчыпавая птушка-абярэз, а традыцыйнае вырабу прызнаная немагчыма тэрыярыя каштоўнасцю. Каб дасканала вывучыць сакрэт з выканання, дырэктар Цэнтра рамёстваў Наталія Кавалевіч разам з майстрам Аляксандрам Пракапчуком пераймала пранэс гэтай работы ў Мікалая Кандратавіча Галабурды з вёскі Судзівілавічы.

Цэнтр рамёстваў у Бярозе існуе болей за дзясятак гадоў, і за гэты час яго супрацоўнікі зрабілі вельмі шмат для захавання і папулярызацыі народнай спадчыны. Багата і творчых дасягненняў, а таксама перамоў на фестывалях і конкурсах, дзе высока адзначана майстэрства ды ідэй шматлікіх работ. Таму нездарма майстэрня па апрацоўцы драўніны і пляцення з прыродных матэрыялаў "Спеў дрэва" ў 2020 годзе атрымала ганаровае званне "народнай". З натхненнем тут працуюць яе кіраўнік Аляксандр Пракапчук і майстар Аляксандр Лаўрыновіч, дасканала засвоішы прыёмы, тэхніку і тэхналогію апрацоўкі драўніны і вырабаў з яе. Вяртанне да жыцця старадаўніх рамёстваў наарадкае ў іх душах і новыя ідэі, прычым часам цэлыя калекцыі.

— У распрацаванай і зробленай у нашай майстэрні практыцы назменная прысутнічаюць матывы бярозаўскага краю, яго традыцый і сучасных дасягненняў, — падкрэслівае дырэктар Цэнтра рамёстваў Наталія Кавалевіч. — За апошні час нашы майстры стварылі калекцыю драўляных скульптурных мініячур жывёл і птушак Беларусі, якія таксама населяюць тэрыторыю

— У распрацаванай і зробленай у нашай майстэрні практыцы назменная прысутнічаюць матывы бярозаўскага краю, яго традыцый і сучасных дасягненняў, — падкрэслівае дырэктар Цэнтра рамёстваў Наталія Кавалевіч. — За апошні час нашы майстры стварылі калекцыю драўляных скульптурных мініячур жывёл і птушак Беларусі, якія таксама населяюць тэрыторыю

— У распрацаванай і зробленай у нашай майстэрні практыцы назменная прысутнічаюць матывы бярозаўскага краю, яго традыцый і сучасных дасягненняў, — падкрэслівае дырэктар Цэнтра рамёстваў Наталія Кавалевіч. — За апошні час нашы майстры стварылі калекцыю драўляных скульптурных мініячур жывёл і птушак Беларусі, якія таксама населяюць тэрыторыю

рэспубліканскага біялагічнага заказніка "Спораўскі". Найбольш увагі прыцягвае вяртлівая чаротаўка, што аблюбова-ла мясцовыя балоты і з'яўляецца пры-родным сімвалам Бярозаўскага краю. Розныя выявы гэтай птушачкі, а на ўсёй планеце захавалася ўсяго 5% яе папуля-цыі, карыстаюцца асаблівым попытам падчас штогадовага экалагічнага фестыва-лю "Спораўскія сенасокі". Да гэтага і іншых мерапрыемстваў нашы майстры заўсёды рыхтуюць шматлікія сувеніры, у тым ліку пано, значкі, магніты на спіле дрэваў і многае іншае.

АД ЦАЦАК ДА МАГНАТАЎ

Вельмі цікавай паласца калекцыя дзіцячых драўляных шакаў. Імі забавля-ліся ў даўнія часы, а дзякуючы таленаві-тым рукам майстроў цэнтра і сучасных дзеці забываюць пра мабільныя тэлефо-ны, калі зачаравана назіраюць за тым, як рухавіца адна насустрэч другойму зайчыку і мідзевізі, вавёркі і баранчыкі. Вось спораўскі рыбак ігнне, што ёсць сілы, шчупака, а дзяцел гуцца стукца па дрэве. Таматычную лінію працягваюць гармата, танк, самалёт.

Майстар-класы па вырабе гэтых і іншых прадметаў праводзіцца для дзя-цей у самым цэнтры, выязджаюць яго супрацоўнікі таксама ў дзіцячыя сады і школы. Захпляюць дзятву і казачныя сюжэты: той жа Ямеля на печы выкон-вае ролю скаронкі, бо ў коміні можна кідаць манеты. У сялянскай хатцы зды-маецца страх, і гэты выбар злучыць сваёсаблівай шкатулкай.

Адзін з апошніх кірункаў — праца з такім матэрыялам, як ядловец, у яко-га дзівоўная структура і непараўнальны пах. Шмат робяць і па аднаўленні стара-даўніх шумавых музычных інструмен-таў.

Часта ў сваіх работах таленавітыя майстры выкарыстоўваюць выяву бра-мы картузіянскага манастыра, што

упрыгожвае герб горада Бярозы. Сяпраўдным шэдэўрам з'яўляюцца шах-маты, дзе пешкі зроблены ў вобразах манах-аў-картузіянцаў, а астатнія фігу-ры — у выглядзе прастваўнікоў роду Са-легеаў, які адіграфу вялікую ролю ў раз-віцці мястэчка.

Увасобленыя былі таксама стол і крэслы з гербам знакамітага роду, і гэтая фундаментальная кампазіцыя ўпрыгожвае гістарычны раззел у Гале-рыі мастацтваў горада Бярозы. А новая работа ўяўляе з сабе шахматы з выява-мі беларускіх жывёл: гэты зубр, алени, ласі, лані і козачкі. Сва вобраз у дрэ-ве знайшла і "спораўская полька" з выява-мі хлопца і дзвучыніны, а таксама гарма-ніста.

ВЯСЁЛКА НАЎРЫМСЛІВЫХ

Выканаўцае майстэрства працаўнікоў Цэнтра рамёстваў, а шмат складе вясом чалавек, даспаўляе іх так вышэй, што сюды паступаюць заказы на выканан-не многіх работ. Нельга апесці вачэй ад карцін і роспісам на берасце мастакі Анастасія Сянько з добра знаёмых вы-яваў майстэрні і птушак, мясцовых краві-даў. А жывяць традыцыйнага гукстыя і і народнага этнаграфічнага кашцюма да драбнін узаімае выгляд убораў, якія наслі нашы прокці менавіта на Бярозаў-шчыне. Сама дырэктар цэнтра Наталія Іванюна Кавалевіч многі гады займа-ецца гэтай справай — яшчэ з той пары, як працавала метадыстам па народнай творчасці мясцовага аддзела культуры.

Актыўна распрацоўваюцца і такі на-прамак, як валюшчэ рамясто, бо мясцовыя ўмельцы на вёсках рабілі вы-датныя валенкі, цёплыя світкі і шапкі. Метадам валіны зроблены прыгожыя карціны і кампазіцыі, упрыгожаны і вы-глядзе кветак. У гэтай жа тэхніцы ўвасоб-лены і навагоднія персанажы: Дэд Ма-роз, Сюзігурка, Снегавік, чароўны Аленя і іншыя.

На Бярозаўшчыне калісьці быў рас-паўсюджаны роспіс на шкле, таму супрацоўнікі Цэнтра рамёстваў скупілі-ся на вывучаюць і гэтую справу, уносячы ў традыцыйнае выкананне новыя ідэі. Яны працягваюць праводзіць для дзяцей тэматычныя камунікацыйныя праграмы, інтэрактыўныя гульні ды іншыя мерап-рыемствы, мэта якіх адна не дашь знік-нуць у прастору часу ўсёму таму, чым жыві і чым валодаюць працягваюць рукі на-шых продкаў.

Нават тое, што размешчаны Бярозаў-скі раённы цэнтр рамёстваў у гістарыч-ных Чырвоных казармах, узведзеных яшчэ ў XIX стагоддзі, натхняе яго супра-цоўнікаў на новыя праекты па вывучэнні і захаванні нашай спадчыны.

Разалія КАРПЕШ

ВІЦЕБСКАЯ АБЛАСНАЯ ФІЛАРМОНІЯ

г. Віцебск, вул. Леніна, 69, тэл. касы: 8 0212 368387, сайт: vitebsk-fil.by

- Святочны канцэрт **"Нам патрэбна адна перамога" (6+)** да Года міру і стварэння, 85-годдзя Віцебскай вобласці і Дня Перамогі. **4 мая ў 19.00.**
- Прадстаўленне **"Каша з сжеры" (3+)** ў межах праекта "Філармонія – дзецям". **6 мая ў 11.00.**

УНП 300149385

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Энгельса, 7, тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627, пошта: kupalabitel@mail.ru

- Драматычная балада **"Не пакідай мяне" (12+)**. Галоўная сцэна. **29 красавіка ў 18.00.**
- Прадстаўленне **"Музыка душы" (0+)**. Камінная зала. **29 красавіка ў 19.00, 3 мая ў 19.00.**
- Трагедыя **"У спісах не значыцца" (12+)**. Галоўная сцэна. **30 красавіка ў 18.00.**
- Спектакль **"Сотнікаў" (16+)**. Невычарпная яснасьць быцця. Па матывах аднайменнай

аповесці Васіля Быкава. Галоўная сцэна. **2 мая ў 18.00.**

- Прытча **"Пайсі і не варнуцца" (12+)**. Да Дня вызвалення Гомеля ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў у гады Вялікай Айчыннай вайны. Галоўная сцэна. **3 мая ў 18.00.**
- Трагікамедыя ў 2 дзеях па матывах твора У. Шекспіра **"Рамза і Джульета" (12+)**. Прэ'м'ера. Галоўная сцэна. **4 мая ў 19.00.**

УНП 100377901

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1, тэл.: 8 017 2431041 (каса), 8 017 3615493

- Балет у 2 дзеях **"Лебядзінае возера" (12+)**. **29 красавіка ў 18.00.**
- Канцэрт **Viva L'Italia, Viva L'Amore (12+)**. **29 красавіка ў 18.30.**
- Опера ў 3 дзеях **"Фаўст" (12+)**. **30 красавіка ў 18.00.**
- Канцэрт **"Партрэты. Ісаак Дунаеўскі" (12+)**. **2 мая ў 19.30.**

- Балет у 3 дзеях **"Дон Кіхот" (12+)**. Прэ'м'ера. **3 мая ў 19.00.**
- Опера ў 3 дзеях **"Турандот" (12+)**. **4 мая ў 19.00.**
- Балет у 3 дзеях **"Спартак" (12+)**. **5 мая ў 19.00.**
- Опера ў 2 дзеях **"Вяселле Фігаро" (12+)**. **6 мая ў 18.00.**
- Святочны канцэрт да Дня Перамогі **(12+)**. **7 мая ў 18.00.**

УНП 191081322

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫВ БЕЛАРУСКИ ТЭАТР "ЛЯЛКА"

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 8, тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Свята **"Лялькі"**. Тэатральны капунік **(12+)**. Прэ'м'ера. **29 красавіка ў 18.00.**
- Свята **"Лялькі"**. Казка-фантазія ў 1 дзеі **"Каля-Малая" (4+)**. **30 сакавіка ў 11.00.**
- Кранальная гісторыя ў 1 дзеі **"Сунічкі для Веліканачкі" (4+)**. **6 мая ў 11.00.**

- Правілы па тэхніцы бяспекі для маленькіх сабак і непаслухмяных дзяцей у 1 дзеі **"Асцярожна, Соня!" (3+)**. **7 мая ў 11.00.**

УНП 300001869

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20, тэл.: 8 017 3970163 (экскурсійнае бюро)

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- Выстава жывапісу **"Вобразы Кітая"** Хань Юйчэня – жывапісца, фатограф, каліграф, даследчыка з Кітайскай нацыянальнай акадэміі мастацтваў, ганаровага професара Санкт-Пецярбургскай акадэміі мастацтваў імя Ільі Рэпіна. **Да 1 мая.**
- Выставачны праект **"Леанід Шчамалёў. Да 100-годдзя з дня нараджэння"**. **Да 9 мая.**
- Выставачны праект **"Чыстае мастацтва"**. **Да 16 мая.**
- Экспазіцыя **"Вобраз Радзімы ў творах беларускіх мастакоў XVIII – XXI стст."**. Выставачны корпус, вул. К. Маркса, 24. **Да 21 мая.**

- Выстава **"Віталі Канстанцінавіч Цвірка. Да 110-годдзя з дня нараджэння"**. **Да 21 мая.**
- Выстава **"Барыс Кустодзеў"**, прымаркаваная да 145-годдзя з дня нараджэння вятбінага жывапісца, аднаго з арыгінальных майстроў рускага мастацтва канца XIX – першай чвэрці XX стагоддзя. **Да 21 мая.**
- Экскурсіі: **"Самыя-самыя..." (6+)**, **"Яго колеру зіма" (6+)**, **"Віды і жанры ў выяўленчым мастацтве" (6+)**, **"Казкі Усходу" (10+)**, **"Міфы Старжытных Грэцыі і Рыма" (10+)**, **"Партрэты даўня мінулых пакаленняў..." (10+)**, **"Пляч моў каханні" (16+)**, **"Жаночы партрэт" (16+)**, **"Мінск у Музеі" (16+)**. **Праводзіцца заўсёды.**

УНП 100377721

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВИЧАЎ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА 1-Й ПАЛОВЫ XIX СТ."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а, тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Выстава **"Жаночыя вобразы"**. **Да 10 мая.**
- Экскурсія **"Шлях мастака Валенція Ваньковіча"**. Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**
- Экскурсія **"Сядзібы партрэт"**. Папярэдні запіс.

Праводзіцца заўсёды.

- Спектакль тэатра ценяў **"Шляхі Завалля, або Беларусь у фантастычных апавяданнях. Белая сарока"**. Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**

УНП 100377721

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА ў В. РАЎБІЧЫ

Спарткомплекс "Раўбичы", Мінскі раён, тэл.: 8 017 5074468

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Праграма **"Каланды ў музеі"**. **Праводзіцца заўсёды.**

Працягласць – 2–2,5 гадзіны. Папярэдні запіс абавязковы.

УНП 100377721

МУЗЕЙ В. К. БЯЛЫНІЦКАГА-БІРУЛІ ў МАГІЛЁВЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37, тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658800

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Выстава **"Жаночы род"**. **Да 28 мая.**
- Art-lectorium **"Зразумелае мастацтва"**. **Праводзіцца заўсёды.** Падрэаграфія на сайце artmuseum.by альбо па тэлефонах 8 0222 650203, 8 0222 658800.

УНП 100377721

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19, тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660, 8 029 5518051, 8 029 1903149

Палацавы ансамбль

- Культурнае мерапрыемства **"Музычнае падарожжа ў мінулае"** падчас акцыі "Вясення імпрэзы ў палацы". **29 і 30 красавіка, 6, 7 і 8 мая.**
- Праект **"Упершыню экспанат"**. 3 фонду Нацыянальнага гісторыка-культурнага музея-запаведніка "Нясвіж" прысвечаны 30-годдзю ўстановаў і 800-годдзю горада Нясвіжа. Вялікая выставачная зала. **Да 10 снежня.**
- Выстава **"Недзеерыметы зварот"**. Часовая экспазіцыя аўтарскіх лялек, прысвечаных пісьменнікам і паэтам XIX–XX стагоддзяў, ад сяброў Міжнароднай гільдыі майстроў (Санкт-Пецярбург). Малая выставачная зала. **Да 28 мая.**
- Выставачны праект **"Ператвораныя ў попель"**. Генэчыл беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны". Экспазіцыяная зала першага пусковага комплексу.
- Міжнародны выставачны праект **"Castrum doloris. Пахавальны цырыманіял нясвіжскага двара"**. У складзе пастаяннай экспазіцыі.

- Тэматычныя і агледныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.

Ратуша (г. Нясвіж, вул. Савецкая, 3)

Пастаянныя экспазіцыі

- **"Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII – 1-й палове XIX стст."**
- **"Нясвіж у міжваенны час. Людзі і падзеі"**.
- **"Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стст. "Культура часу"**. 3 фонду музея-запаведніка.

Мерапрыемствы

- Квэсты: **"Безаблічны артэфакт"**, **"Карта сямі каралеўстваў"**, **"Музейны дэтэктыў"**, **"Музейнае расследаванне"**.
- Культурныя мерапрыемствы: **"Прыём у княгіні"**, **"Дзень нараджэння ў Ратушы"** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюжэтна-ролевая развівальная праграма **"Школа шпіёнаў"** (група да 25 чалавек).
- Гульнявае мастацтва **"Мейска аб музеі"** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма **"Выкрутасы"** (група да 25 чалавек).

Падрэаграфія на сайце niasvizh.by.

УНП 600207920

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г. п. Мір, Караціцкі раён, Гродзенская вобласць, тэл.: 8 01596 36290, 8 01596 36270

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Часовая выстава выцінанак **"Карункавыя ўзоры Святаных Вяль" (0+)**. **Да 28 мая.**
- Экспазіцыя **"ARMATUS. Ваенна-гістарычная рэканструкцыя даспехаў і зброі" (0+)**. Паўночны корпус. **Да 31 жніўня.**
- Агледныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатрызацыі для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для дваіх **"Інтрыгі Купідона"**.

- Сямейная квэст-экскурсія **"Легенды і паданні Мірскага замка"**.
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: **"Святочная страва для князя па старадаўнім рэцэпце"**, **"Асабліваць жаночага касцюма XVIII ст."**, **"Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст."**, **"Печы з каробкавай кафлі XVI–XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў"**.

УНП 590201541

БЕЛАРУСКИ ДЗЯРЖАВНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8, тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792, 8 017 3271166

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Часовая выстава **"Слова пра Героя"** да 89-й гадавіны заснавання звання Героя Савецкага Саюза і Дня Перамогі. **Да 31 мая.**
- Выстава **"Вызваленне Еўропы"** ў рамках міжнароднага праекта "Тэрыторыя Перамогі", які аб'ядноўвае 250 музеяў і ваенна-гістарычных цэнтраў Расіі і іншых краін.

• Агледныя выстава **"Трагедыя народаў"**.

У продаж паступілі сертыфікаты на наведванне музея з экскурсіямі і без яе. Ёсць абмежаванні: **"Сямейны", "Дзіцячы", "Для дарослых і старшакласнікаў"**. Падрэаграфія на сайце wamuseum.by.

УНП 100253472

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47, тэл.: 8 017 2427814, час працы: аўторак – нядзеля з 12.00 да 20.00

- Выставачны праект **"Сны аб Японіі"**. **Да 18 чэрвеня.**

г. Мінск, вул. Някрасава, 3, тэл.: 8 017 2350331, час працы: серада – нядзеля з 12.00 да 20.00

- Экспазіцыя **"ЛЕБА"**, прымаркаваная да 115-гадовага юбілея народнага мастака А. К. Лебавіча. **Да 30 красавіка.**
- Выстава **"Здравствуйте, господин Ван Го!"**. **Да 30 красавіка.**

УНП 192545414

Міністэрства культуры

да Дня абароны дзяцей праводзіць дабрачынную акцыю па закупцы піянна "Беларусь" для арганізацыі культуры і ўстановаў адукацыі ў сферы культуры. Арганізатарам з'яўляецца ўстанова адукацыі "Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў". Запрашаем паўдзельнічаць! Рэзкізты для пералічэння грашовых сродкаў:

Установа адукацыі "Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў", Рэспубліка Беларусь, 220007, г. Мінск, вул. Рабараўская, 17, ВУ93 АКВВ 3642 9000 4629 3000 0000. Банк: ААТ "ААБ «Беларусбанк»", г. Мінск, пр-т Дзяржынскага, 18; БИК АКВВВУ2Х. УНП 1002866677. Акцыя праходзіць да 25 мая 2023 года.

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: **8 017 3970163, 8 025 6677819.**

Наш Telegram-канал. Далучайцеся!

З п'яніннай размяшчэння рэкламы звяртаецца па тэлефоне 8 017 2860797 або на электронную пошту reklama@kultura-info.by.

КУЛЬТУРА

Сайт: kultura-info.by
E-mail: kim@kultura-info.by

ШТОГІДНЭВАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ ГАЗЕТА, ДЛІА ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА)

Выдаецца з кастрычніка 1991 года.

Заснавальніца — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выданае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавечная ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".

Дырэктар — ДУЛЕВІЧ Віктар Іванавіч.

Рэдакцыя газеты "Культура": Галоўны рэдактар — ДУЛЕВІЧ Віктар Іванавіч. Намеснік галоўнага рэдактара — ШЧУРОК Жанна Іванавіч.

Адказны сакратар — Галіна МАЛІНУСКАЯ.

Рэдактары аддзелаў — Віктар ПАУРЫШ, Яўген РАГІН.

Аглядальнікі рэдакцыі: Яўгенія ГАБЕЦ, Антон РУДАК, Ганна САКАЛОВА, Ілья СВІРЫН, Юрыя ЧАРЫКЕВІЧ, Дарыя ШЭЛІКА, Зміцер ЮРКЕВІЧ, Настасся ЮРКЕВІЧ.

Літаратурны рэдактар — Мацвей ЗАЙЦАЎ.

Мастацкі рэдактар — Марына ПЯРКОУСКАЯ.

Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх.

Тэлефоны: 8 017 2860797, 8 017 3345723. Тэлефон-факс: 8 017 3345741. Бухгалтэрыя: 8 017 3345735.

Рэгалаты: 8 017 2860797.

* — матэрыял на правах рэкламы. © "Культура", 2023.

Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнае імя і імя па бацьку, паштартыя звесткі (нумар, дату выдання, кім і калі выданы пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас. Аўтарскія рукпісы не рэдагуюцца і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.

Падпісныя індыксы: 63875, 63872, 63879. Ільготныя па паўгоддзе: 63872, 638722 (зніжка 15 %), Камплект (газета "Культура" і часопіс "Мастацтва"): 63874, 638742 (зніжка 10 %). Рэзнічны код на дамоўленасці. Папісанна ў друку 28.04.2023 ў 18.00. Змовава № 700. Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавештва «Беларускі Дом друку»". 220013, г. Мінск, праект Незалежнасці, 79/1. ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004. Наклад 3166.